

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W GMINIE WIERZCHOSŁAWICE
NA LATA 2021 - 2026***

SPIS TREŚCI	
WPROWADZENIE	
ROZDZIAŁ I ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE WIERZCHOSŁAWICE NA LATA 2021-2026	
1.1 . Źródła prawne	
1.2. Podstawy strategiczno -programowe – dokumenty krajowe i europejskie.....	
1.3. Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	
1.4. Organizacja i funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie gminy Wierzchosławice	
1.5. Organizacje wspierające działania pomocy społecznej na terenie gminy Wierzchosławice. Organizacje działające w zakresie kultury, sportu i rekreacji	
Rozdział II AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM STRATEGIĄ	
2. 1. Położenie, powierzchnia	
2. 2. Charakterystyka gminy	
Rozdział III DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	
3.1. Rynek pracy. Bezrobocie	
3.2. Ubóstwo	
3.3. Niepełnosprawność	
3.4. Długotrwała choroba	
3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	
3.6. Ochrona macierzyństwa	
3.7. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	
3.8. Uzależnienie od alkoholu	
3.9. Narkomania	
3.10. Przemoc w rodzinie	
3.11. Bezdomność	
3.12. Wnioski z diagnozy	
3.13. Wnioski z badań opinii społecznych	
Rozdział IV Analiza SWOT	
Rozdział V REALIZACJA STRATEGII	
5.1. Misja , cele i kierunki działań	
Rozdział VI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
6.1. Ramy finansowe działalności GOPS w Wierzchosławicach	
6.2. Analiza wydatków i źródła finansowania	
Rozdział VII SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	
7.1. Harmonogram wdrażania strategii	
7.2. Monitoring i ewaluacja	
Rozdział VIII PODSUMOWANIE I WNIOSKI	

Źródła danych

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, a także policji.

Strategia została przygotowana na lata 2021-2026 ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z siedmiu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu, jego uwarunkowania strategiczne i programowe oraz funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie Gminy Wierzchosławice. W drugiej opisano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym strategią. Trzecia oraz czwarta część strategii obejmuje diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: rynek pracy, bezrobocie, ubóstwo ,

niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, ochrona macierzyństwa, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, uzależnienie od alkoholu, narkomania, przemoc w rodzinie, bezdomność. W piątej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii oraz czas realizacji wyznaczonych kierunków działań. Ramy finansowe zostały określone w szóstej części. Natomiast część siódma strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

ROZDZIAŁ I ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE WIERZCHOSŁAWICE NA LATA 2021- 2026

1.2 . Źródła prawne

Obowiązek opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ również takie akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r. poz. 821 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111);

- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877);

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100);

- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176.);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.);

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057);

- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021r. Poz. 75);

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);

- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716);

- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 poz. 1297);

- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn.zm);

- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329).

1.2. Podstawy strategiczno-programowe – dokumenty krajowe i europejskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchosławice jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

- **„Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych”** ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.
- **Traktat Akcesyjny** - na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami. Oznacza to, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego,
- **Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)** - Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, który ma na celu pomoc we włączeniu Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego inwestowanie w z oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:
 - dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
 - rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
 - wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.
-
- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)** - Strategia ta jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze długofalowej polityki gospodarczej i społecznej. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030. Przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony.
 - **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)**, której głównym celem jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Obejmuje 4 cele szczegółowe:
 - Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;
 - Poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
 - Wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
 - Redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, stanowiąca odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Zaplanowano bardzo szerokie działania, które odnoszą się do zatrudnienia i polityki społecznej oraz wpływających na nie kwestii związanych z zapewnieniem odpowiednich warunków mieszkaniowych, do edukacji i szeroko rozumianej ochrony zdrowia.
 - **„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (projekt z dnia 19 listopada 2020 r.)**, którego głównym celem jest wsparcie i inkluzja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej”
- Określone na podstawie diagnozy priorytety i działania koncentrują się na obszarach:
- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,

- przeciwdziałania bezdomności,
 - rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
 - wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
 - wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.
- **Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.** Celem głównym Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Dokument zakłada kompleksowe, horyzontalne, ponadsektorowe podejście polityki publicznej do wsparcia osób z niepełnosprawnościami, uwzględniające ich potrzeby w zakresie niezależnego życia i włączenia społecznego. Wskazano 8 obszarów priorytetowych Strategii, tj.
- Niezależne życie
 - Dostępność
 - Edukacja
 - Praca
 - Warunki życia i ochrona socjalna
 - Zdrowie
 - Budowanie świadomości
 - Koordynacja
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021** – celem głównym programu jest: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.
- Cele szczegółowe to:
- Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
 - Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
 - Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

- Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

- „**Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność**, uwzględniająca szczegółowe rozwiązania we wszystkich najważniejszych sferach życia osób starszych, m.in. w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, aktywności społecznej, zawodowej itp., a także dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości takich osób”

- **Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”**- dokument ten stanowi aktualizację „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Składa się z dwóch części:

- diagnostyczno-prognostycznej,
- strategicznej.

Wizja, która została zawarta w strategii zakłada, że Małopolska stanie się:

- regionem równych szans i wszechstronnego rozwoju Małopolan,
 - nowoczesnej gospodarki,
 - odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego,
 - silnym aktywnością swych mieszkańców,
 - czerpiącym z dziedzictwa przeszłości,
 - zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej.
- Szczególną rolę w strategii odgrywają działania skierowane na poprawę życia rodzin.

W kontekście wewnętrznego rozwoju, *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice na lata 2021-2026*, wpisuje się w wizję gminy nakreśloną przez Strategię Rozwoju Gminy Wierzchosławice na lata 2021– 2030 mówiącą o Gminie, jako miejscu, gdzie interesy społeczności lokalnej są chronione, a Pomoc Społeczna dba o dobrą kondycję wszystkich jej członków.

1.3. Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zwana dalej Ustawą, określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, poprzez:

- ustalenie zadań w zakresie pomocy społecznej;

- wskazanie rodzajów świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- określenie zasad organizacji pomocy społecznej;
- ustalenie zasad i trybu postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Według Ustawy pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w m.in. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,

- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
2. Sporządzenie oceny w zakresie pomocy społecznej,
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom mniemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych,
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
10. Praca socjalna,
11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
13. Dożywianie dzieci,
14. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
15. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
16. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
18. Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników ,
19. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
20. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto do zadań własnych gminy należy:

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
5. Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

1.4. Organizacja i funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie gminy Wierzchosławice

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach jest gminną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych Gminy z zakresu pomocy społecznej. Zadaniem Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenia do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem. Ośrodek realizuje zadania w

zakresie pomocy społecznej zlecone samorządowi gminnemu i zadania własne w trybie określonym przepisami ogólnie obowiązującymi. Realizując zadania pomocy społecznej Ośrodek współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

W roku 2020 struktura organizacyjna GOPS obejmowała 13 pracowników: Kierownik, Główny Księgowy, 5 pracowników socjalnych, 1 asystent rodziny, 4 pracowników obsługujących zadania z zakresu świadczeń rodzinnych oraz świadczeń wychowawczych, instruktor do spraw kulturalno-oświatowych. Dodatkowo zatrudniane są m.in. osoby wykonujące specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy pomoc dla mieszkańców Gminy w różnych formach.

Tabela Nr 1

**RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ W LATACH
2017- 2020**

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2017		ROK 2018		ROK 2019		Rok 2020	
	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
<u>Świadczenia</u> przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓLEM	238	590	209	495	181	422	163	367
w tym:								
<u>świadczenia pieniężne</u>	193	419	170	349	163	337	155	343
<u>świadczenia niepieniężne</u>	64	277	53	235	60	234	47	194
Pomoc udzielana w postaci <u>pracy socjalnej</u> - ogółem	326	698	278	645	266	596	231	494

Źródło: dane GOPS Wierzchosławice.

Jedną z form pomocy oferowaną przez GOPS jest praca socjalna świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny. Główne powody przyznania pomocy w Gminie Wierzchosławice to bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje także wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” polegający na zapewnieniu pomocy w formie posiłku, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności wszystkim osobom jej potrzebującym w szczególności:

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- dzieciom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.

Tabela Nr 2

Program dożywiania w gminie Wierzchosławice w latach 2017- 2020 roku.

	Liczba osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Liczba osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Liczba osób korzystających z programu „Posiłek w szkole i domu”	Liczba osób korzystających z programu „Posiłek w szkole i domu”
ROK	2017	2018	2019	2020
Liczba korzystających z posiłku	128	108	101	72
Liczba rodzin	61	50	45	39
Liczba posiłków	16248	13508	11026	4655
Liczba korzystających z zasilku celowego	169	186	207	208
Liczba rodzin	99	104	114	118
Liczba świadczeń	887	1037	1081	1442

Źródło: dane GOPS Wierzchosławice

Do zadań GOPS należy kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańców z terenu Gminy.

Tabela nr 3

Liczba osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej wraz z kosztami

	2017	2018	2019	2020
Odpłatność Gminy za pobyt w DPS	219691	236797	267567	260877
Liczba osób przebywających w DPS	11	11	11	12

Źródło: dane GOPS Wierzchosławice.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania spoza zakresu pomocy społecznej – prowadzi wypłatę dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, prowadzi również postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz realizuje zadania związane z wdrażaniem rządowego programu Karty Dużej Rodziny.

Klub Senior + w Wierzchosławicach

Od roku 2020 na terenie Gminy Wierzchosławice funkcjonuje „Klub Senior +”. Ośrodek wsparcia pod nazwą "Klub Senior +" na terenie Gminy Wierzchosławice został utworzony jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej, w formie klubu samopomocy i działa w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zgodnie z Uchwałą nr VII/121/2019 Rady Gminy Wierzchosławice. Klub Senior jest miejscem spotkań, integracji i wsparcia osób starszych z terenu gminy Wierzchosławice. W ramach działalności klubu organizowane są: wieczory poezji, wieczory gier planszowych, konkursy oraz przekazywanie sobie nawzajem posiadanych umiejętności. Odbywają się m.in. zajęcia plastyczne, wyjścia do instytucji kulturalnych oraz zajęcia ruchowe (gimnastyka dla seniorów oraz zajęcia ruchowe z elementami tańca). Uczestnicy spędzają także czas na świeżym powietrzu podczas wspólnych spacerów. Celem działania „Klubu Senior +” jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym min. 20 seniorów mieszkających na terenie gminy Wierzchosławice. Działalność Klubu „Senior+” polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontarystycznych na rzecz innych.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową dla grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce.

W ramach programu osoby i rodziny, najbardziej potrzebujące z terenu Gminy Wierzchosławice mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności. Osoby, które otrzymały skierowanie z Ośrodka Pomocy Społecznej, korzystają ze wsparcia w postaci żywności, która jest dystrybuowana przy współpracy z Caritas Archidiecezji Krakowskiej w formie paczek żywnościowych. Pomoc żywnościowa, w postaci paczki żywnościowej jest przekazywana do osób spełniających odpowiednie kryteria: tj. osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających kryteria, których dochód nie przekracza 220 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. Kryteria w ramach Podprogramu 2020 – od listopada 2020 roku wynoszą 1 542,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 1 161,60 zł dla osoby w rodzinie. W roku 2020 z pomocy takiej skorzystało 242 rodziny o liczbie osób 572.

Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy

W związku z m.in. 6, ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021, poz. 1249) Wójt Gminy Wierzchosławice powołał *Gminny Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy*, do realizacji zadań objętych programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół interdyscyplinarny składa się z przedstawicieli policji, ochrony zdrowia, oświaty, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz kuratorów sądowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzchosławicach jest organem powołanym przez Wójta Gminy Wierzchosławice, w celu realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021, poz. 1119), a także ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 poz. 2050).

Wszystkie działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, podejmowane na terenie gminy Wierzchosławice opierają się na założeniach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wierzchosławice, który jest opracowywany corocznie.

Do zadań realizowanych przez GKRPA należy w szczególności:

- Podejmowanie czynności zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu poprzez:
 - przyjmowanie i prowadzenie rejestru wniosków o objęcie osób uzależnionych leczeniem odwykowym /wnioski kierowane są przez członków rodzin, jak również uprawnione instytucje, takie jak policja, ośrodek pomocy społecznej, prokuratura/,
 - motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego, kierowanie do Gminnego Punktu Konsultacyjnego, wskazywanie rodzaju zakładu lecznictwa odwykowego oraz współdziałanie z zakładami lecznictwa odwykowego oraz placówkami służby zdrowia,
 - zasięganie opinii i informacji, w sprawie osób nadużywających alkoholu, w szczególności od Policji, GOPS u i innych instytucji,
 - udzielanie członkom rodzin osób uzależnionych pomocy psychospołecznej i prawnej oraz poradnictwo w zakresie dostępnych form pomocy,
 - przeprowadzanie wywiadów i rozmów wyjaśniających w sprawach osób nadużywających alkoholu,
 - kierowanie o wydanie opinii do biegłych wydających orzeczenie o stopniu uzależnienia, przedmiotowa opinia jest wymagana przy kierowaniu wniosku do Sądu o wydanie orzeczenia o obowiązku leczenia odwykowego.
- Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, w kwestii zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z Uchwałami Rady Gminy Wierzchosławice, dotyczącymi zasad usytuowania oraz liczby punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy.

W ramach realizacji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Urzędzie Gminy działa Punkt Konsultacyjny Do Spraw Uzależnień.

Cele ogólne i szczegółowe Punktu Konsultacyjnego: udzielanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych od alkoholu, ich rodzin i bliskich, współuzależnionych, doświadczających przemocy domowej, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności emocjonalne, z problemami rodzinnymi.

Cele ogólne i szczegółowe punktu konsultacyjnego realizowane są w szczególności poprzez indywidualną pracę z klientem.

Rodzaje oferowanej pomocy: praca z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, porady w zakresie możliwości i warunków podjęcia poradnictwa odwykowego, podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu, prowadzenie mediacji.

Usługi punktu konsultacyjnego przeznaczone są przede wszystkim dla mieszkańców Gminy Wierzchosławice. Wszelkie usługi świadczone są bezpłatnie.

W okresie od marca do kwietnia 2021 r. na terenie gminy Wierzchosławice przeprowadzono badania ankietowe mające na celu zdiagnozowania zagrożeń występujących na terenie Gminy Wierzchosławice.

Diagnoza Problemów Społecznych wskazała, że skala zjawiska uzależnień od alkoholu, zarówno wśród dorosłych jak i dzieci i młodzieży gminy Wierzchosławice, ma tendencje spadkową. Również jak wskazują dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ilość udzielanej pomocy z powodu alkoholizmu uległa spadkowi.

Z uwagi na powyższe, pomimo że zmniejszyła się skala zjawiska uzależnienia od alkoholu na terenie gminy, w dalszym ciągu konieczne jest podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród mieszkańców gminy Wierzchosławice.

1.5. Organizacje wspierające działania pomocy społecznej na terenie gminy Wierzchosławice. Organizacje działające w zakresie kultury, sportu i rekreacji

Kultura

Gmina Wierzchosławice to również miejsce kultury i zabytków. Najpopularniejszym miejscem, które przyciąga turystów jest Muzeum Wincentego Witosa, w którym można zobaczyć jak żył, gdzie mieszkał i działał trzykrotny Premier Polski. Warto również zobaczyć zabytkowy kościół pod wezwaniem Matki Bożej Pocieszenia w Wierzchosławicach, cmentarzysko kultury przeworskiej w Łętowicach, klasycystyczny dwór w Łętowicach z początków XIX wieku, Dom Ludowy im. Wincentego Witosa w Wierzchosławicach oraz cmentarze wojenne w Bobrownikach Małych i Gosławicach.

Biblioteka

Opiekę kulturalną nad mieszkańcami Gminy Wierzchosławice sprawuje 5 działających placówek bibliotecznych. Główną stanowi Biblioteka Publiczna w Wierzchosławicach, która posiada swoją siedzibę w Domu Ludowym w Wierzchosławicach. Filie prowadzą swoją działalność na terenie: Bobrowniki Małe, Łętowice, Bogumiłowice oraz Mikołajowice. Biblioteka prowadzi działalność popularyzatorską, której podstawowym celem jest rozwój czytelnictwa. W 2020 r. zarejestrowano ogółem 2191 aktywnych czytelników, o 212 więcej niż w roku 2019. Wypożyczono łącznie 48025 książek. Organizowane są dla czytelników imprezy, zajęcia, spotkania autorskie, wystawy, konkursy.

Gminne Centrum Kultury w Wierzchosławicach

Placówki kulturalne oraz pięć punktów bibliotecznych świadczą o tym, że infrastruktura związana z upowszechnianiem kultury jest lepiej rozbudowana niż średnio w gminach byłego województwa tarnowskiego. Na terenie gminy funkcjonują Domy Ludowe: w Wierzchosławicach, Komorowie, Bobrownikach Małych, Sieciechowicach, Rudce, Mikołajowicach, Łętowicach, Bogumiłowicach i Gosławicach. Działalność kulturalna skupia się głównie w oparciu o Gminne Centrum Kultury w Wierzchosławicach, natomiast sukcesywnie rozwijana jest w pozostałych sołectwach. Największym atutem kulturalno-promocyjnym Gminy Wierzchosławice jest jej historyczny związek z losami Wincentego Witosa, który urodził się i mieszkał w Wierzchosławicach, a obecnie spoczywa na tutejszym cmentarzu. Stąd Gmina Wierzchosławice nazywana jest „Kolebką Ruchu Ludowego”.

Gminne Centrum Kultury w Wierzchosławicach z placówkami kulturalnymi, organizuje cykliczne zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych zarówno w okresie letnim jak i zimą. Ponadto rocznie organizuje około 12 imprez tematycznych w których udział bierze blisko 1200 uczestników(2019r.) (dane z 2019 r., Bank Danych Regionalnych).

Gminne Centrum Kultury w Wierzchosławicach jest instytucją kultury gminy Wierzchosławice. Centrum mieści się w wspaniałym obiekcie historycznym dawnym Uniwersytecie Ludowym. Prowadzi działalność *kulturalno – oświatową, rekreacyjno – sportową oraz hotelarsko-gastronomiczną*.

Integruje lokalną społeczność, upowszechniania współczesne modele uczestnictwa w kulturze, oraz promuje wartości historyczne regionu, czerpiąc inspiracje z tradycji i nowoczesności.

Centrum przede wszystkim skupia się na upowszechnianiu kultury, edukacji kulturalnej i wychowaniu przez sztukę oraz dbałości o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców Gminy, a także na organizowaniu zajęć i imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych przy współpracy z instytucjami i organizacjami oświatowymi oraz sportowymi. Ponadto jego zadaniem jest organizacja zaplecza kadrowego do prowadzenia zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz koordynowanie i nadzorowanie działalności kulturalnej i sportowej na terenie Gminy.

Kompleksowa oferta programowa – kulturalna, edukacyjna, i rekreacyjno-sportowa ujęta w strategicznych obszarach działań – skierowana jest do wszystkich grup wiekowych, mieszkańców gminy.

W obszarze muzyki, tańca i śpiewu odbywają się zajęcia muzyczne dla dzieci i młodzieży nauki gry na instrumentach klawiszowych oraz gitarach. Aby kultywować tradycje istniejącego już ponad 70 lat Zespołu Pieśni i Tańca „Swojacy” odbywają się lekcje tańca w ramach zespołu „Mali Swojacy”. Dzieci uczą się tańca ludowego i śpiewu. Organizowane są również lekcje zumbi dla mieszkańców gminy. Działający zespół regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Swojacy”, co roku organizują koncerty Kolęd i Pastoralek. Oferta muzyczna to także różnego rodzaju słuchowiska muzyczne.

W obszarze plastyki organizowane są zajęcia plastyczne dla dzieci, których celem jest rozwijanie umiejętności manualnych, kreatywności, a także upowszechnianie wiedzy o kulturze i związanej z nią obyczajowości. Organizowanie, warsztatów plastycznych np. robienia palm wielkanocnych oraz wystaw pokonkursowych.

Gminne Centrum Kultury w Wierzchosławicach wspólnie z Akademią Piłkarską w Wierzchosławicach, co roku zapewnia dzieciom z terenu gminy aktywne spędzanie wakacji oraz ferii.

Dla rodzin nie brakuje letnich festynów i zabaw przy plenerowej scenie w Wierzchosławicach. Najpopularniejszą coroczną imprezą w gminie są dożynki.

Placówki kulturalne na terenie gminy Wierzchosławice:

1. Muzeum Wincentego Witosa.
2. Domy Ludowe w Komorowie, Bobrownikach Małych, Sieciechowicach i Wierzchosławicach.
3. Budynki wielofunkcyjne w Rudce, Mikołajowicach, Łętowicach, Bogumiłowicach i Gosławicach, w których mieszczą się Domy Ludowe oraz Remizy OSP

Sport

Tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne Gminy Wierzchosławice.

Na terenie Gminy prężnie działają stowarzyszenia i organizacje sportowe, które są dofinansowane z budżetu gminy. Są to min. Uczniowskie Kluby Sportowe, Szkolne Koła Sportowe, Kluby Sportowe gdzie zrzeszonych jest ok. 150 mieszkańców Gminy Wierzchosławice są to: LKS Wierzchosławice-Ostrów (A i B-klasa oraz drużyny młodzieżowe), LKS Gosłavia Gosławice (A-klasa), LKS Dunajec Mikołajowice (A-klasa), LKS Rudka Bobrowniki Komorów (B-klasa), LKS Radar Łętowice (B-klasa), JUDO Tora Wierzchosławice (sekcje młodzieżowe), Akademia Piłkarska Wierzchosławice (drużyny młodzieżowe). W drużynach młodzieżowych zrzeszonych jest ponad 200 dzieci z terenu naszej Gminy.

Kluby sportowe, we współpracy z Gminą, organizują zawody sportowe o znaczeniu lokalnym, środowiskowym, gminnym oraz w międzygminnym, powiatowym, wojewódzkim. Każdego roku organizowany jest Puchar Wójta, w którym biorą udział wszystkie drużyny seniorskie z terenu Gminy.

Na terenie Gminy odbywa się wiele innych turniejów w różnych dyscyplinach sportowych (piłka nożna, siatkówka, judo, tenis ziemny). Turnieje są w różnych kategoriach wiekowych. Podczas wakacji i ferii Akademia Piłkarska Wierzchosławice przy współpracy z Urzędem Gminy Wierzchosławice oraz CKWP w Wierzchosławicach prowadzi akcję „Aktywne dzieci” – pod okiem instruktorów odbywają się półkolonie oraz warsztaty sportowe.

Turystyka

Gmina Wierzchosławice to atrakcyjne miejsce dla turystyki zarówno weekendowej jak i sezonowej, które zdążyli poznać i polubić już nie tylko mieszkańcy gminy, ale również turyści z Tarnowa i okolic oraz z całego kraju – odwiedzający tę ciekawą gminę, bądź przyjeżdżający wypocząć do Wierzchosławic. Gmina jest bogata w tereny leśne sprzyjające spacerom, wycieczkom rowerowym, turystyce (m.in. konnej) i polowaniom. Znajdują się tu również tereny wodne – kąpieliska, gdzie w okresie letnim wypoczywa tysiące turystów. Warto również zwrócić uwagę, iż przez teren Gminy Wierzchosławice przepływa rzeka

Dunajec, której linia brzegowa jest bardzo urozmaicona, a wody stanowią bardzo dużą atrakcję dla wędkarzy.

Przez teren Wierzchosławice przebiega część trasy VeloDunajec. To najpiękniejsza trasa rowerowa w Małopolsce, przecina 7 pasm górskich, objeżdża 3 duże jeziora i zagląda pod bramy 7 zamków. Prowadzi z Zakopanego ku ujściu rzeki do Wisły w Wietrzychowicach, stanowiąc tym samym ważne połączenie ponadlokalne w kontekście rozwoju rekreacji i biznesów jej towarzyszących.

Atrakcyjności terenom przy rzece Dunajec, dodaje nowo powstały Ośrodek rekreacyjny w Ostrowie, jest doskonałą ofertą dla rowerzystów korzystających z VeloDunajec, jak również mieszkańców gminy, turystów spędzających aktywnie czas wolny. Na terenie ośrodka są boiska do siatkówki, piłki nożnej, koszykówki, badmintonu oraz punkt gastronomiczny „Rybitwa” na Ostrowie.

Policja i bezpieczeństwo publiczne

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Wierzchosławice czuwa Komisariat Policji Tarnów – Zachód oraz Posterunek Policji w Wierzchosławicach.

Z uzyskanych informacji wynika, że w 2020 roku na terenie gminy Wierzchosławice najczęściej dochodziło do przestępstw m.in. kradzieże, włamania.

Ponadto Funkcjonariusze Policji w Wierzchosławicach realizowali programy prewencyjne i profilaktyczne skierowane one były do mieszkańców gminy; w 2020 roku były to m.in. „Bezpieczny Senior”, „Bezpieczne Wakacje”, „Dzielnicowy bliżej nas”, „Akcja zima”. Podejmują szereg działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Policjanci na bieżąco monitorują sytuację we wszystkich obszarach mających wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Działaniem priorytetowym w gminie, jest zwiększenie umiejętności mieszkańców do reagowania w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia.

Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży w Wierzchosławicach

Placówka ma na celu wspomaganie wychowawczej roli rodziny w integralnym rozwoju dziecka, przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży pochodzących m.in. ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, zapewnia dziecku pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i gier sportowych oraz stałą pracę z rodziną dziecka. A więc jednym z ważniejszych aspektów działalności placówki wsparcia dziennego poza oddziaływaniem opiekuńczym, wychowawczym i edukacyjnym wobec dzieci i młodzieży jest stała praca z rodziną naturalną dziecka, bowiem problemów występujących u dziecka nie można rozpatrywać w oderwaniu od problemów całej rodziny.

Do zadań placówki należy w szczególności:

- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży po zajęciach szkolnych tj. organizacja zajęć i zabaw sportowych, plastycznych, integracyjnych, ekologicznych, komputerowych m.in.;
- tworzenie warunków do nauki własnej i pomoc w nauce;
- pomoc w pokonywaniu i rozwiązywaniu trudności życiowych i rodzinnych;
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci, rozwijanie aktywności poznawczej i emocjonalnej oraz tworzenie dzieciom szansy na odnoszenie sukcesu poprzez szeroko rozumianą twórczość i aktywność;
- kształtowanie w dzieciach zasad współżycia społecznego oraz właściwego stosunku do pracy;
- współpraca z rodziną w wykonywaniu przez nią funkcji opiekuńczych poprzez objęcie dziecka działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi;
- stała współpraca ze szkołami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i rodzinnych dzieci;
- zapewnienie co najmniej jednego posiłku uczestnikom;
- kształtowanie prawidłowych kontaktów dziecka z jego rodziną i środowiskiem.

Organizacje pozarządowe

Dużą wagę w rozwiązywaniu problemów społecznych i walce z najważniejszymi kwestiami społecznymi odgrywają organizacje pozarządowe. Stanowią one nieodłączny element społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki swej elastyczności, dobrej znajomości środowiska lokalnego i wypracowanym form działania są skuteczne i wpływają na funkcjonowanie swoich klientów. Są to organizacje, które nie są nastawione na zysk, a w

swej pracy w znacznej mierze opierają się na wolontariuszach. Na terenie Gminy Wierzchosławice funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- Oddziały Caritas przy Parafiach,
- Stowarzyszenia.

Oddziały Caritas w gminie Wierzchosławice funkcjonują przy 5 Parafiach.

Do głównych zadań Caritas należy:

- 1) prowadzenie działalności charytatywnej
- 2) szerzenie chrześcijańskiej nauki
- 3) działalność w zakresie udzielania pomocy osobom potrzebującym
- 4) działalność w zakresie profilaktyki, ochrony i promocji zdrowia
- 5) przeciwdziałanie patologiom społecznym i zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego;
- 6) promocja i organizacja wolontariatu;
- 7) wspomaganie organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w sferze pożytku publicznego.

Ponadto na terenie gminy działa Akcja Katolicka Diecezji Tarnowskiej, która posiada swoje oddziały przy parafiach na terenie Gminy Wierzchosławice.

Ochotnicze Straże Pożarne

Na terenie Gminy Wierzchosławice działa 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, 2 OSP działające w ramach KSRG Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, oraz 6 jednostek OSP wspierających KSRG. Jednostki OSP wyposażone są łącznie w 18 wozów bojowych, 4 z nich to ciężkie samochody gaśnicze, 4 średnie i 3 samochody gaśnicze lekkie, oraz 7 specjalnych samochodów lekkich do transportu armatury wodnej, sprzętu specjalistycznego, powodziowego i ratowników. Druhowie OSP z terenu Gminy w swoim zapleczu sprzętowym posiadają ponad to dwa pontony z silnikami zaburtowymi, poduszkowiec wielozadaniowy, jeden motocykl, oraz 5 przyczep do transportu pontonów, pomp szlamowych, węży i innych elementów wyposażenia straży.

Głównymi zadaniami Ochotniczych Straży Pożarnych jest ochrona przeciwpożarowa polegająca na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

1) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Rozumie się przez to:

- a) zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom,
 - b) tworzenie warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia
- 2) zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- 3) prowadzenie działań ratowniczych.

Ponad to OSP jako stowarzyszenia prowadzą działalność społeczną określoną statutem jednostki polegająca min. na propagacji ochrony przeciwpożarowej poprzez organizowanie szkoleń MDP, ćwiczenia taktyczno-bojowe, organizacja zawodów sportowo-pożarniczych udział w szkoleniach.

Stowarzyszenia

Ważną rolę w rozwoju gminy, integracji społecznej, pobudzaniu życia społecznego pełnią stowarzyszenia. W ramach swoich działalności integrują i motywują mieszkańców i partnerów do wspólnych działań na rzecz społeczności lokalnej. Stowarzyszenia na terenie Gminy Wierzchosławice szczególnie aktywnie działają na rzecz kultury i edukacji, organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz na rzecz osób starszych np.: Stowarzyszenie Rozwoju Bobrownik Małych CASTOR, Stowarzyszenie Oświatowe Horyzont w Bogumiłowicach, Stowarzyszenie Inicjatywy Społeczne z Wierzchosławic, Klub Seniora Przyszań, Klub Jeździecki Komorów .

Stowarzyszenia wspomagają działania zmierzające do rozwoju kultury regionu, promocji Gminy Wierzchosławice, w szczególności poprzez propagowanie jej walorów krajobrazowych, turystycznych, wypoczynkowych i historycznych.

W działania takie wpisują się również prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich ,których jest 9 na terenie Gminy Wierzchosławice.

Rozdział II

AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM STRATEGIĄ

2. 1. Położenie, powierzchnia

Gmina Wierzchosławice jest gminą podmiejską. Swoim zasięgiem obejmuje 11 miejscowości: Bobrowniki Małe, Bogumiłowice, Gosławice, Kępa Bogumiłowicka, Komorów, Łętowice, Mikołajowice, Ostrów, Rudka, Sieciechowice, Wierzchosławice.

Gmina Wierzchosławice położona jest w dolinie rzeki Dunajec, w południowym krańcu Kotliny Sandomierskiej. Zajmuje obszar o powierzchni 74,8 km², który zamieszkuje ok. 10 693 tys. Mieszkańców (stan na 31.12.2020 r.)

Gminy sąsiadujące z gminą Wierzchosławice to:

- od północy gmina Radłów i Żabno,
- od zachodu gmina Borzęcin i Wojnicz,
- od południa gmina Wojnicz i Tarnów,
- od wschodu gmina Tarnów.

Obszar gminy przecina Magistralna Kolejowa Kraków-Medyka, ze stacją kolejową we wsi Bogumiłowice. Największy udział w powierzchni ogólnej stanowią użytki rolne, głównie lasy, zajmujące średnio 41% ogólnej powierzchni gminy.

2. 2. Charakterystyka gminy

Rozwój społeczeństwa terenów gminy i miejscowości pozostawał w związku z korzystnym położeniem przy drodze prowadzącej z Krakowa przez Tarnów, Przemyśl i Lwów na wschód i na południe na Węgry. Rzeka Dunajec była bardzo ważnym szlakiem handlowym, dostarczała surowców do budowy dróg i budynków oraz skutecznie oddzielała Wierzchosławice od Tarnowa.

W Wierzchosławicach 22 stycznia 1874 urodził się Wincenty Witos, premier II Rzeczypospolitej oraz działacz Polskiego Stronnictwa Ludowego. Jest pochowany na cmentarzu parafialnym w Wierzchosławicach. Jego pogrzeb w 1945 przerodził się w wielką

manifestację patriotyczną i ludową. Każdego roku odbywają się tutaj w rocznicę jego śmierci Zaduszki Witosowe.

Na cmentarzu znajduje się zbiorowa mogiła z pomnikiem zwieńczonym napisem i krzyżem – ośmiu żołnierzy polskich poległych 7 września 1939 roku nad Dunajcem oraz zbiorowa mogiła ofiar nalotu w Bogumiłowicach we wrześniu 1939 roku.

Ludność

Gmina Wierzchosławice na tle gmin sąsiednich jak i na tle całego powiatu tarnowskiego jest gminą średnią pod względem liczby mieszkańców (miejsce 7 w powiecie), i średnią pod względem wielkości powierzchni. Porównując pełne lata statystyczne według informacji posiadanych przez GUS, liczba ludności do roku 2019 rosła. Gminę Wierzchosławice w roku 2019 zamieszkiwało 10 857 osób.

Tabela nr 4

Struktura ludności Gminy Wierzchosławice w podziale na płeć w latach 2017-2020

	jm	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	10808	10825	10857	10693
mężczyźni	osoba	5289	5295	5301	5212
	%	48,94	48,91	48,83	48.74
kobiety	osoba	5519	5530	5556	5481
	%	51,06	51,09	51,17	51,26

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Obecnie w Gminie Wierzchosławice zaobserwować można nierównomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba kobiet przewyższa o ponad 2 % liczbę mężczyzn .

Uśredniony wskaźnik gęstości zaludnienia dla wszystkich sołectw Gminy Wierzchosławice kształtuje się na poziomie 144 osób na km² w roku 2019, jest minimalnie większy od wielkości tego wskaźnika dla powiatu (ok.143 osoby na km²).

Jest niższy od średniej gęstości zaludnienia województwa małopolskiego, liczącej około 223 osób/km², a większy od średniej w kraju, liczącej 123 osoby/km². Niemniej jednak w porównaniu do gmin wiejskich województwa (średnio 121 osób/1km²), obszar gminy charakteryzuje się większym zagęszczeniem ludności.

Kolejnym, niezwykle istotnym elementem jest kształt, jaki przyjmuje struktura wiekowa mieszkańców. Jego analiza wskazuje, iż społeczeństwo Gminy Wierzchosławice jest stosunkowo młode - osoby, które nie ukończyły 40 roku życia stanowią, bowiem 57, 09 % ogólnej liczby mieszkańców. Przyglądając się jednak bliżej innym jednostkom terytorialnym – widać wyraźnie, że wskaźnik ten nie wyróżnia Gminy na tle województwa, powiatu tarnowskiego czy wchodzących w jego skład gmin ościennych.

Analizując strukturę mieszkańców Gminy ze względu na wiek (na podstawie danych statystycznych za 2019 r.) należy zauważyć, że oprócz pokolenia wyżu demograficznego z lat 70-tych i pierwszej połowy lat 80-tych XX wieku (osoby w wieku 35-45 lat) duży udział w strukturze wiekowej ludności mają ludzie młodzi w wieku 20-24 lata oraz 25-29 lat. Porównanie struktury wiekowej mieszkańców Gminy Wierzchosławice z sytuacją w powiecie tarnowskim i województwie małopolskim pozwala zauważyć bardzo korzystne dla gminy zjawisko: *udział w strukturze ludności mieszkańców w grupach wiekowych 5-25 lat jest znacząco wyższy, niż w porównywanych jednostkach administracyjnych.*

Tabela Nr 5

Struktura mieszkańców gminy Wierzchosławice ze względu na wiek

	2017	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2018	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2019	% udział w liczbie mieszkańców gminy
0-4	485	4,49	499	4,61	503	4,63
5-9	572	5,29	520	4,80	522	4,81
10-14	551	5,10	592	5,47	598	5,51
15-19	617	5,71	583	5,39	570	5,25
20-24	709	6,56	726	6,71	692	6,37
25-29	835	7,73	776	7,17	752	6,93
30-34	842	7,79	847	7,82	871	8,02
35-39	883	8,17	883	8,16	851	7,84

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

40-44	813	7,52	833	7,70	864	7,96
45-49	741	6,86	751	6,94	769	7,08
50-54	675	6,25	688	6,36	677	6,24
55-59	708	6,55	686	6,34	703	6,48
60-64	709	6,56	716	6,61	694	6,39
65-69	515	4,76	558	5,15	594	5,47
70 i więcej	1 153	10,67	1 167	10,78	1 197	11,03
RAZEM	10808	100	10825	100	10857	100

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Szczególnie pozytywny jest wyższy wskaźnik procentowy liczby dzieci i młodzieży. Zaobserwować należy jednocześnie niższy udział przedstawicieli starszych grup wiekowych (w wieku 65-69 lat), w porównaniu z powiatem i regionem. Oznacza to, że pod względem kategorii wiekowych ludność Gminy Wierzchosławice nie starzeje się tak szybko, jak w regionie, czy w kraju. Z kolei w aspekcie struktury wiekowej wg ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Wierzchosławice na przestrzeni lat widoczny jest niekorzystny trend spadkowy w zakresie liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym wzroście liczby mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym. Według informacji z 2019 r., 62,2 % ogółu lokalnej społeczności to osoby w wieku produkcyjnym, osób w wieku przedprodukcyjnym jest 17,90 %, a w poprodukcyjnym 19,08 % ogółu. O ile statystyki obrazujące strukturę wiekową społeczeństwa Gminy Wierzchosławice przedstawiają dane, które można uznać za korzystne, o tyle obserwacja zachodzących w tym obszarze zmian pozwala zauważyć negatywne procesy, wpisujące się w ogólnopolską tendencję starzenia się społeczeństwa.

Tabela Nr 6

Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Wierzchosławice [2017-2019]

	2017	2018	2019
% udział w ogólnej liczbie mieszkańców			
w wieku przedprodukcyjnym	18,1%	18,0%	17,9%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,7%	62,2%
w wieku poprodukcyjnym	18,8%	19,3%	19,8%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Oświata i wychowanie

Gmina Wierzchosławice może poszczycić się doskonałą bazą oświatową na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych. Szkoły są sukcesywnie odnawiane i modernizowane. W szkole podstawowej w Wierzchosławicach funkcjonuje Basen Rehabilitacyjny a dzięki współpracy z Parafią Wierzchosławice prężnie działa nowoczesne Gminne Przedszkole Publiczne. W roku 2020 na terenie gminy został otwarty żłobek zapewniający opiekę dla 20 dzieci. Ponadto w roku 2018 otwarte zostało Niepubliczne Przedszkole Słoneczko oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy zapewniający bezpłatną edukację i terapię dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Dane GUS również potwierdzają, że w Gminie Wierzchosławice rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Tabela nr 7

Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Wierzchosławice

dzieci ogółem		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
2017	2018	2019
osoba	osoba	osoba
459	440	435

dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
269	295	306

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Aktualna sieć placówek wychowania przedszkolnego zapewnia potrzeby opieki nad dziećmi tej grupie wiekowej.

Tabela nr 8

Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Wierchosławice

2017	2018	2019
<i>osoba</i>	<i>osoba</i>	<i>osoba</i>
600	684	677

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rozdział III

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

3.1. Rynek pracy. Bezrobocie

Bezrobocie jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy a popytem na pracę. W Polsce stało się kwestią społeczną, świadczy o tym dynamika, skala i struktura zjawiska. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd. , których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy

w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Na koniec grudnia 2020 r. według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie bez pracy pozostawało w Gminie Wierzchosławice 268 osób (o 58 więcej niż w roku 2019 r.). Liczba bezrobotnych w powiecie tarnowskim wyniosła na koniec 2020 r. 8046 osoby, co oznacza, że bezrobotni mieszkańcy Gminy Wierzchosławice stanowili 3,36 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych powiatu tarnowskiego.

Na koniec 2020 r. stopa bezrobocia w powiecie tarnowskim wyniosła 7,0 % (dla porównania w województwie małopolskim stopa bezrobocia wyniosła 5,3%, zaś w Polsce 6,2 %).

Tabela Nr 9

Stopa bezrobocia : porównanie województwo małopolskie, Polska i powiat tarnowski (2017-2020)

Jednostka terytorialna	ogółem			
	2017	2018	2019	2020
	[%]	[%]	[%]	[%]
Powiat tarnowski	8,0	7,1	5,7	7,0
POLSKA	6,6	5,8	5,2	6,2
MAŁOPOLSKIE	5,3	4,7	4,1	5,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych

O ile liczba bezrobotnych w Gminie Wierzchosławice na koniec 2020 r. wzrosła o 58 osób w stosunku do roku poprzedniego, to była na porównywalnym poziomie do roku 2018, gdzie wynosiła 263 osoby. Sytuacja ta spowodowana była w znacznej mierze epidemią koronawirusa, która miała znaczący wpływ wzrost liczby osób bezrobotnych. Jeśli chodzi o porównanie sytuacji pod względem liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 4 lat (2017-2020) w Gminie Wierzchosławice podobnie jak w innych gminach powiatu tarnowskiego i samego powiatu długotrwała tendencja spadkowa została zatrzymana i odwrócona w roku 2020.

Tabela Nr 10

Stopa bezrobocia : powiat tarnowski (2017-2020)

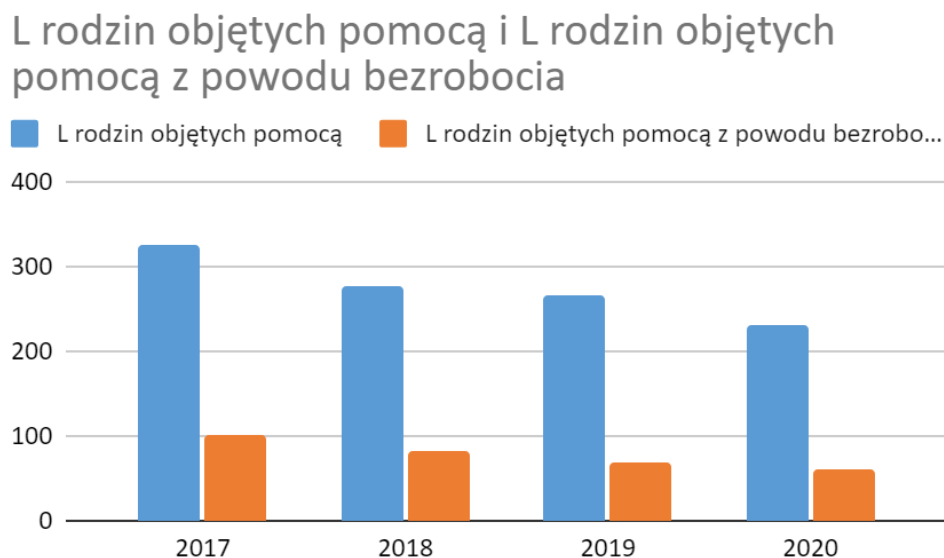
Wyszczególnienie	Bezrobotni 2017	Bezrobotni 2018	Bezrobotni 2019	Bezrobotni 2020
powiat tarnowski + miasto Tarnów	8 979	8 021	6 398	8 046
Ciężkowice	331	285	194	233
Gromnik	240	211	166	207
Lisia Góra	445	416	318	398
Pleśna	372	320	259	314
Radłów	274	245	214	266
Ryglice	283	232	159	225
Rzepiennik Strzyżewski	145	127	96	150
Skrzyszów	401	323	287	330
Tarnów	746	677	526	664
Tuchów	527	485	352	502
Wierzchosławice	297	263	210	268
Wietrzychowice	135	119	119	129
Wojnicz	309	255	225	280
Zakliczyn	269	252	206	261
Żabno	611	637	560	654
Szerzyny	254	241	173	202
miasto Tarnów	3340	2933	2334	2963

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z danych GOPS w Wierchosławicach w ostatnich 4 latach liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy w 2020 r. w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o 8 rodzin a w stosunku do roku 2017 r. o 41 rodzin.

Rysunek nr 1

Rodziny z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną [2017-2020]

Rodziny korzystające ze wsparcia GOPS w Wierchosławicach, w których jedyną lub jedną z dysfunkcji było bezrobocie, stanowiły 31% w roku 2017, 29% w roku 2018, 26% w roku 2019 i 2020 wszystkich rodzin, którym przyznano pomoc.

W rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia najczęściej występują następujące problemy:

- Brak środków na zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.
- Psychospołeczne skutki bezrobocia, które najwyraźniej widoczne są u osób długotrwale bezrobotnych.
- Negatywne wzorce wychowawcze przekazywane dzieciom.

System pomocy rodzinie z problemem bezrobocia realizowany jest poprzez następujące zadania świadczone przez GOPS w Wierchosławicach:

- przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy,
- zobowiązanie do aktywnego, dokumentowanego poszukiwania pracy,
- przyznanie świadczeń umożliwiających zaspokojenie niezbędnych potrzeb,
- niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,

- zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- pomoc w uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych,
- współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w celu pozyskania informacji o dostępnych ofertach pracy dla klientów GOPS,
- działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia, przede wszystkim ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców poprzez zapewnienie, ciepłego posiłku w szkole, podstawowego wyposażenia do szkoły.

W ramach pomocy społecznej oferowane jest również wsparcie i aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych poprzez organizację prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

3.2. Ubóstwo

Ubóstwo to „ (...) brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek, (...) ale również nędza czyli stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej”

Ubóstwo to również „ (...) zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.”

„Ubóstwo absolutne to stan niezaspokojenia potrzeb uznawanych w danym społeczeństwie i czasie za minimalne.” „Ubóstwo względne dotyczy jednostki i rodziny, których zasoby w danym czasie w istotny sposób spadają poniżej zasobów będących w dyspozycji przeciętnej jednostki lub rodziny w społeczeństwie, do którego należą.”¹

Z kwestią ubóstwa związane są pojęcia minimum socjalnego i minimum egzystencji. Minimum egzystencji to minimum biologiczne, które wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.

¹ red. W. Toczyński, *Natura i kwestia ubóstwa*, Gdańsk 1991, s.12

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- bezrobocie,
- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- niepełnosprawność i choroby,
- niezdolność życiową,
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

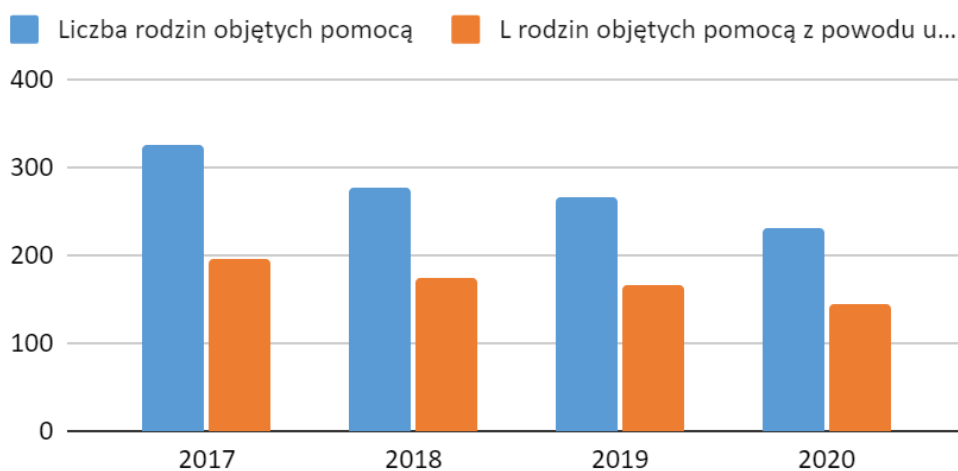
Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju dysfunkcje.

Osoba uboga może otrzymać wsparcie materialne z ośrodka pomocy społecznej wtedy, gdy jej trudna sytuacja dochodowa związana jest, z co najmniej jednym trudnym problemem socjalnym takim jak: bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, sytuacja kryzysowa, zdarzenie losowe. Powód przyznania pomocy przez GOPS w Wierzchosławicach ze względu na trudną sytuację życiową spowodowaną ubóstwem w 2020r. stwierdzono u 144 rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Wierzchosławice. Na przestrzeni ostatnich 4 lat obserwuje się tendencję spadkową w zakresie liczby rodzin korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Rysunek Nr 2

Rodziny z dysfunkcją ubóstwa korzystające z pomocy GOPS w Wierzchosławicach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2017-2020).

L rodzin objętych pomocą i L rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa

3.3. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczącą rolę odgrywa tutaj psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny. Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i marginalizacji tej grupy osób. Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w swojej codziennej egzystencji należy zaliczyć:

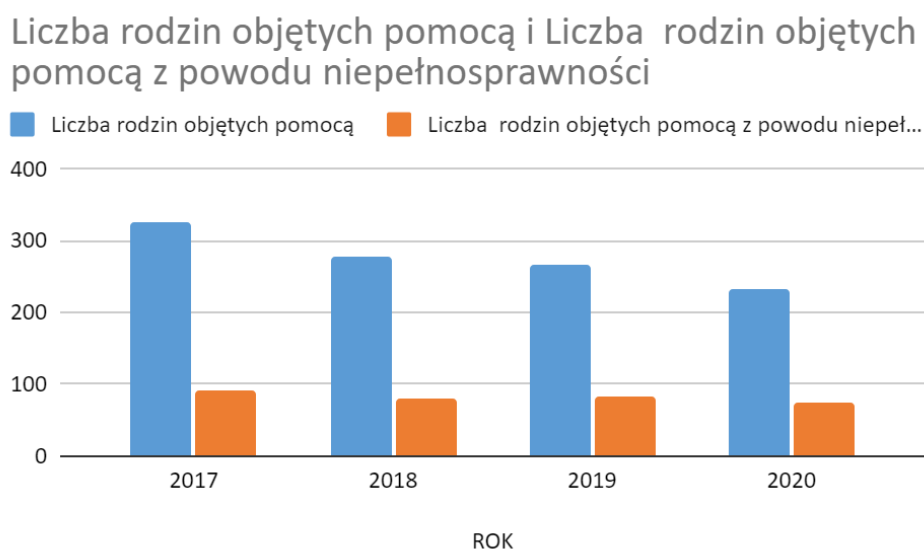
- trudna sytuacja materialna;
- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej;
- niska aktywność zawodowa na otwartym rynku pracy;
- brak zakładów pracy chronionej;

- bariery psychospołeczne, ekonomiczne, architektoniczne komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno-zawodowa;
- brak dostatecznej bazy informacyjno- szkoleniowej.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Głównym problemem gminy w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych.

Rysunek Nr 3

Rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy GOPS w Wierzchosławicach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2017-2020)

Analizując dane można sformułować następujące wnioski:

- dysfunkcja niepełnosprawności występuje u 28% w 2017r., 29% w 2018r., 31% w 2019 . r, i 32% w 2020r. rodzin korzystających z pomocy GOPS Wierzchosławice.

3.4. Długotrwała choroba

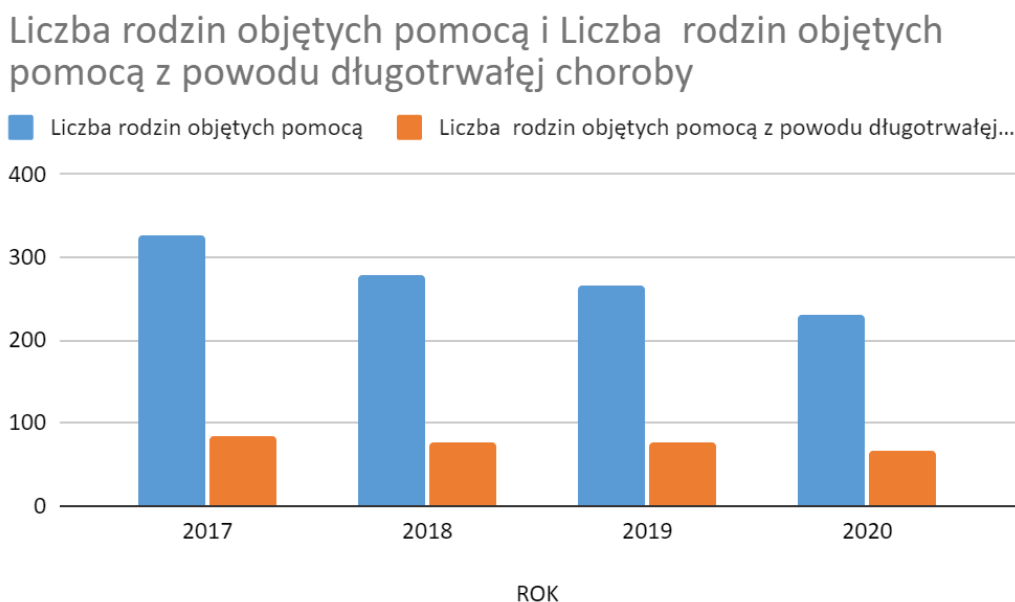
Długotrwała choroba, definiowana również jako choroba przewlekła to jedna z bardzo częstych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Dysfunkcja ta dotyczy bezpośrednio przede wszystkim osób starszych, choć zdarzają się przypadki chorób u ludzi w średnim wieku czy młodych. Długotrwała choroba to „(. .) dolegliwość bądź stan patologiczny, który utrzymuje się przez dłuższy czas i który będzie trwał nadal do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg,

pogorszenie sprawności pacjenta, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślne rokowania, a także następstwa psychospołeczne; osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarskiej i/ lub rehabilitacji. Głównymi zagrożeniami dla życia i zdrowia ludzi w Polsce stanowią choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe i zatrucia – łącznie powodują 75% ogółu zgonów.

Długotrwała choroba jest jedną z częstych przyczyn na podstawie, której rodziny mają przyznawaną pomoc. Z danych GOPS w Wierchosławicach wynika, że w 2020 r. ponad 28% ogółu rodzin korzystających z udzielonej pomocy skorzystało z niej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Rysunek Nr 4

Rodziny z dysfunkcją długotrwałej choroby korzystające z pomocy GOPS w Wierchosławicach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2017-2020)

3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy.

„Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.”²

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej. Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny.

Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

1. zmieniające się warunki ekonomiczne,
2. czynniki psychospołeczne i kulturowe,
3. osłabienie więzi międzyludzkich.

Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

Z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny, które:

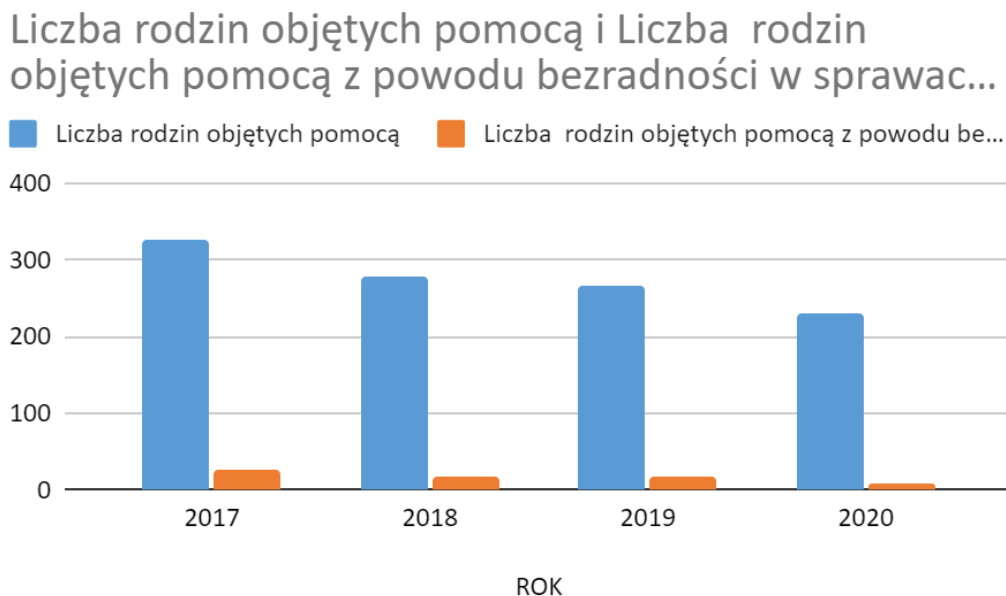
- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności w przy załatwianiu swoich spraw (np. urzędowych – napisanie podania o zapomogę, zarejestrowanie do lekarza itp.) .

W 2020 r. spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w 8 rodzinach występowała dysfunkcja bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, co stanowi znaczny spadek w stosunku do roku 2019 r gdzie ilość ta wynosiła 16 rodzin (spadek o 50%).

² Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004r. , Art. 2,ust. 1.

Rysunek Nr 5

Rodziny z dysfunkcją bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród klientów GOPS w Wierzchosławicach [2017-2020]

Najczęściej niezaradność rodzin w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje następujące zadania z zakresu opieki nad rodziną i dzieckiem:

- rozeznanie warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży;
- przeciwdziałanie bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie o pomocy społecznych;
- dożywianie dzieci i młodzieży w przedszkolu i w szkołach w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”;
- dofinansowywanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin ubogich, oraz dla dzieci z grupy ryzyka;
- pracę socjalną prowadzoną we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności ze: szkołami, placówkami służby zdrowia, policją, oraz ponad lokalnym np. z sądami, kuratorami sądowymi;
- zbiórkę odzieży i obuwia dla rodzin i osób najbardziej potrzebujących.

- realizację projektów socjalnych

Biorąc pod uwagę fakt, iż w rodzinach z dziećmi zidentyfikowano szerokie spektrum problemów społecznych, między innymi takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych należy zakładać, że działania zaplanowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wierzchosławice będą pomocne w zapobieganiu i eliminowaniu wyżej wymienionych przyczyn marginalizacji społecznej. Działania mające na celu realizację założeń systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną prowadzone są przy współudziale partnerów.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi pozostają w szczególnym zainteresowaniu pracowników GOPS. Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że najczęściej niezaradność rodziny w wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich wyrażające się między innymi w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, łamaniu obyczajów, norm i wartości przez dzieci i młodzież. Wszelka pomoc w przypadkach bezradności powinna zmierzać do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umocnieniu własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno - ochronnych.

Pomoc materialna w postaci różnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa (zadania zlecone) oraz budżetu samorządowego (zadania własne) ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych. Stosowanie form pieniężnych wymaga od pracowników socjalnych postawienia Szczegółowej diagnozy socjalnej danej rodziny z uwagi na niebezpieczeństwo zmarnowania tych środków, gdyż często rodziny dysfunkcyjne wskazują ogromną bezradność w sprawach planowania wydatków, umiejętności oszczędzania, ustalania priorytetów.

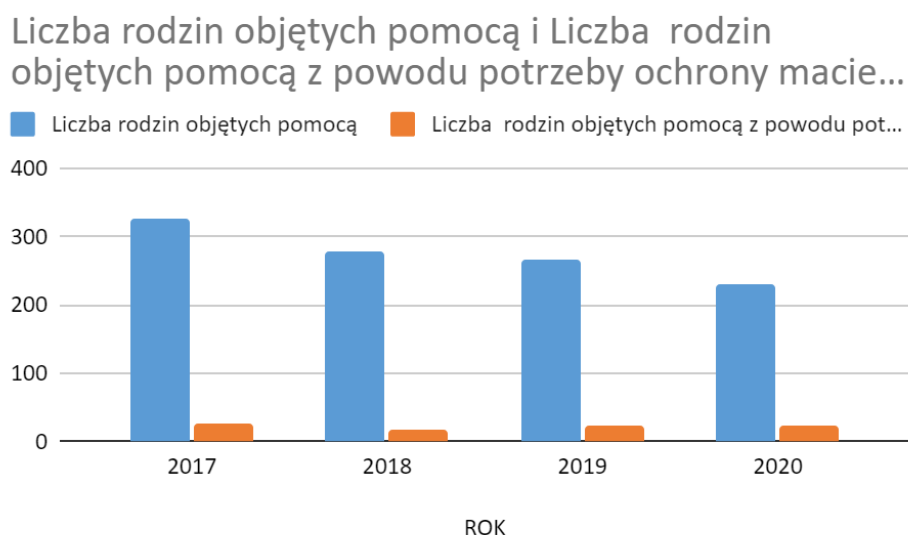
W 2008 roku utworzono Placówkę Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży w Wierzchosławicach zapewniającą pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez udzielenie dożywiania, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

3.6. Ochrona macierzyństwa

Z informacji GOPS w Wierzchosławicach wynika, że z pomocy społecznej z tytułu ochrony macierzyństwa w 2020 r. skorzystało 22 rodziny. W poprzednich latach objętych analizą tj. w 2019 r. , udzielono pomocy z tytułu ochrony macierzyństwa 23 rodzinom, w 2018 r. 18 rodzinom , a w 2017 roku 25 rodzinom.

Rysunek nr 6

Rodziny korzystające z powodu ochrony macierzyństwa wśród klientów GOPS w Wierzchosławicach [2017-2020]

3.7. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

W roku 2020r. w gminie Wierzchosławice udzielono pomocy społecznej 3 rodzinom, w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W poprzednich latach roku tj. w 2019r i 2018r. , udzielono takiej pomocy 2 rodzinom.

3.8. Uzależnienie od alkoholu

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

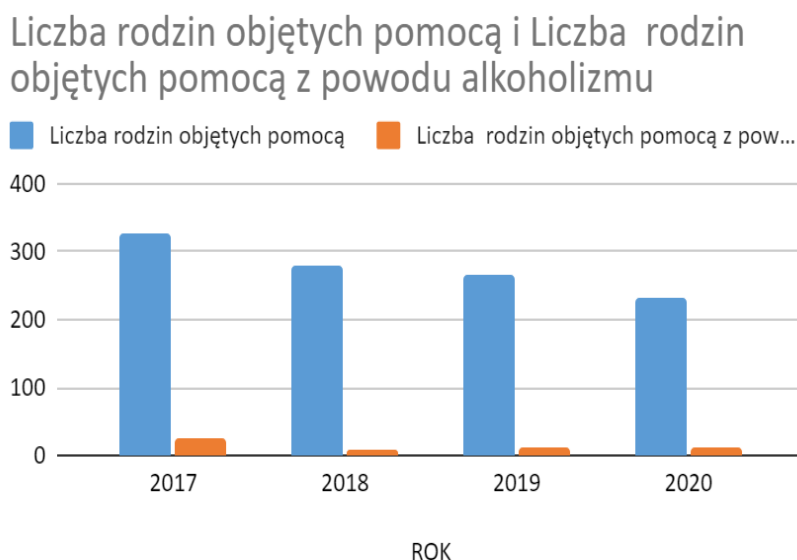
Szacuje się, że w Polsce ok. 4 do 5 milionów ludzi żyje w rodzinach alkoholowych. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyczy także mieszkańców gminy Wierzchosławice, nie

respektuje płeć, wiek ani statusu społecznego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych Ośrodka jest bardzo skomplikowany i trudny do przezwyciężenia, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Spośród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2020 r. – 5,6% , w 2017 r. aż 7,7% stanowiły rodziny objęte pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny.

Rysunek nr 7

Rodziny z dysfunkcją alkoholizm wśród klientów GOPS w Wierchosławicach [2017-2020]

Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem, bowiem wielu podopiecznych, u których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie uzależnienia, a wielu problem ten ukrywa.

Pomoc na rzecz rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym odbywa się poprzez zadania realizowane przez GOPS, w szczególności:

1. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży.
2. Zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie dożywiania w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne i odzież.
3. Sfinansowanie udziału w wypoczynku letnim.
4. Współpraca z Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia oraz z Gminnym Punktem

Konsultacyjnym, Grupą AA „Nadzieja” w celu przekonania ludzi dotkniętych tą chorobą o konieczności podjęcia leczenia.

3.9. Narkomania

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą.

Społeczne skutki używania narkotyków to: wzrost przestępczości, wysokie koszty leczenia, przestępczość zorganizowana, rozpad rodziny, „wypadanie” z ról społecznych lub niepodejmowanie ich, rozwój patologii. Dla jednostki to – prostytutka, rozrywkowe zachowanie, choroby weneryczne, tj. AIDS, HIV, WZW.

Z danych GOPS wynika, iż o udzielenie pomocy z tym problemem nie zgłosiła się żadna osoba.

3.10. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim:

- ***intencjonalnością** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;*
- ***nierównowagą sil** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy;*
- ***naruszaniem praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.);*
- ***powodowaniem cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody; doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.*

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

- 1) **fizyczną** – *najbardziej widoczną i najtrudniejszą do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji;*
- 2) **psychiczną** – *najtrudniejszą do udowodnienia, często zaczynającą się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;*
- 3) **ekonomiczną/materialną** – *uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, nielożenie na utrzymanie rodziny;*
- 4) **seksualną** – *przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);*
- 5) **zaniedbanie** – *najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych; o zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.*

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”. Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych. Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania, czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Przemoc w rodzinie to działanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (psychiczne lub fizyczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie. Z punktu widzenia prawa, przemoc w rodzinie to przestępstwo.

Problem przemocy w rodzinie jest trudny do precyzyjnego określenia. Dane z sądu, prokuratury i policji pozwalają jedynie wskazać w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej, które znalazły się w kręgu zainteresowania danej instytucji.

W Gminie Wierzchosławice został powołany *Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy*. Zadaniem zespołu jest min. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których zaistniało zjawisko przemocy oraz rodzin zagrożonych jego wystąpieniem, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Z ustaleń podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych w Wierzchosławicach, wynika, iż zjawisko przemocy jest dość częste, szczególnie skierowana jest ona w stosunku do dzieci i kobiet, ale również często przemoc jest zatajana przez ofiary przemocy lub też bagatelizowana. Efekty pracy pracowników socjalnych są niewymierne, ponieważ często pracownicy socjalni wchodzą w środowisko gdzie zachodzi podejrzenie przemocy, ofiara przemocy jest zastraszona, nie wierzy w poprawę swojej sytuacji, jest niechętna do współpracy. Pracownicy socjalni podejmują długofalową pracę z tą osobą motywując ją do podjęcia działań, umacniają i wspierają oraz wskazują osoby i instytucje pomagające ofiarom przemocy na terenie oraz poza terenu gminy Wierzchosławice.

W celu zmniejszenia negatywnych skutków przemocy u osób, które jej doznają oraz zapewnienie kompleksowej pomocy, funkcjonuje Punkt Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, gdzie nieodpłatnie dyżury pełnią specjaliści psycholog oraz prawnik.

Działalność Punktu Wsparcia ma na celu zdiagnozowanie problemów w zakresie przemocy w rodzinie oraz zaplanowanie pomocy i udzielenie wsparcia dla osób i rodzin korzystających z jego usług.

Do zadań Punktu Wsparcia należy w szczególności:

- udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych, prawnych,
- interwencja w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie poprzez udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,

- motywowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w programach korekcyjnych dla sprawców przemocy,
- współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Jak wynika z danych GOPS dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy Wierzchosławice skala przemocy w rodzinie oraz jej częstotliwość rośnie. wskazuje na to statystyka założonych procedur “Niebieska Karta”

Tabela Nr 11

Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta

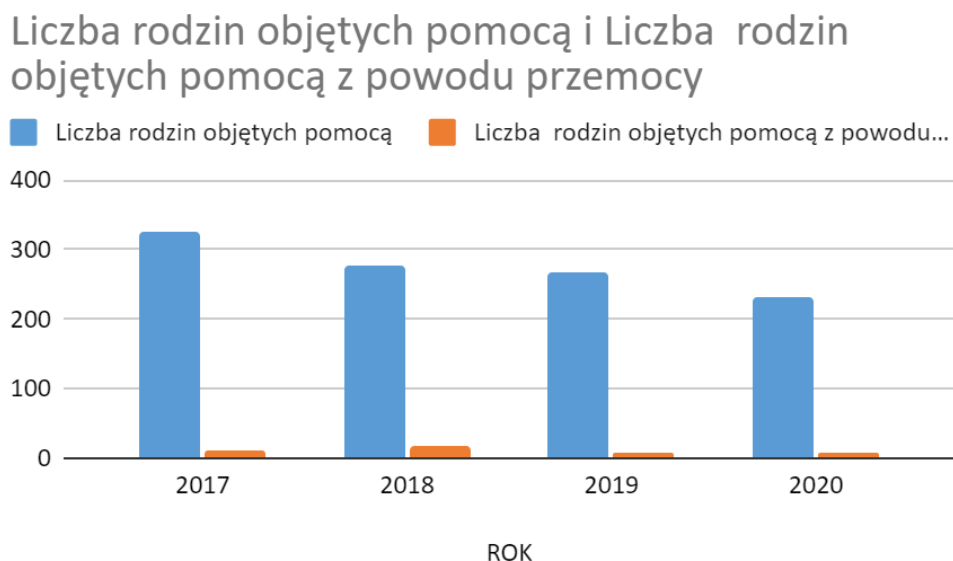
	2017r	2018r	2019r	2020r
Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta	9	21	19	24

Źródło: Dane GOPS Wierzchosławice

Jednak w odniesieniu do liczby rodzin korzystających z świadczeń z pomocy społecznej w których występuje zjawisko przemocy odnotowujemy spadek : w 2017 r. było takich rodzin 11, w 2018r. - 18, a już w 2019r. - 6 i w roku 2020 - 8 rodzin .

Rysunek Nr 8

Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy (2017-2020)

3.11. Bezdomność

Bezdomność to sytuacja osób, które z różnych przyczyn, czasowo lub trwale, nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne.

Istnieje również definicja prawna zawarta w „Ustawie o pomocy społecznej”, zgodnie z którą, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

Brak jest dokładniejszych informacji o skali zjawiska bezdomności w Polsce. Liczbę osób bezdomnych określa się od 30 do nawet 300 tysięcy. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym formalnie udzielona została pomoc przez ośrodki pomocy społecznej.

Głównych przyczyn bezdomności należy upatrywać w sytuacji społeczno-ekonomicznej, której efektem jest wzrastające bezrobocie, likwidacja hoteli robotniczych, pogłębiające się zjawisko ubóstwa. Bezdomność jest też skutkiem różnych patologii, zaburzeń psychicznych i osobowościowych tj. alkoholizmu, przestępczości, rozwodów lub rozpadów więzi nieformalnych, braku opieki ze strony osób najbliższych i przemocy

w rodzinach. Istnieją także prawne przyczyny bezdomności, które dotyczą głównie eksmisji za długi i zaległości w opłatach. Na uwagę zasługują także przyczyny natury psychologicznej, gdzie bezdomność jest świadomym wyborem innego sposobu życia i odmiennego systemu wartości. Bezdomność wynika także z niewydolności polityki mieszkaniowej m. in. małej ilości mieszkań komunalnych, wzrostu cen mieszkań czynszowych, braku lokali zastępczych. Przyczyny bezdomności wzajemnie się przenikają i warunkują.

Udzielanie pomocy osobom bezdomnym jest zadaniem własnym gminy, jednak ze względu na przemieszczanie się tych osób i charakter ogólnokrajowy zjawiska należy podkreślić ogromne znaczenie dla przeciwdziałania i łagodzenia jego skutków przez działania organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych.

W ciągu 2020 roku ze wsparcia GOPS w Wierchosławicach z powodu bezdomności skorzystało 5 osób, w roku 2019 - 3 osoby, w roku 2018- 6 osób i w roku 2017- 3 osoby.

3.12. Wnioski z diagnozy

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana ubóstwem – problem ten dotyczy 144 rodzin. Kolejnym ważnym problemem społecznym **jest niepełnosprawność**. Problem ten dotyczy aż 74 rodzin korzystających z pomocy w gminie. Kolejnym bardzo ważnym problemem społecznym w gminie jest **długotrwała lub ciężka choroba**, która dotyczy odpowiednio 60 rodzin korzystających z pomocy społecznej w całej gminie. Dysfunkcje te nie wymagają więc szerokich działań pomocy społecznej. Według rozeznania pomocy społecznej wśród klientów GOPS nie występuje problem narkomanii.

Z diagnozy problemów społecznych w gminie wynika, że wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest **wiele rodzin wieloproblemowych**, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

Tabela 12

Powody przyznania pomocy – za lata 2017-2020

Lp.	Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin rok 2017	Liczba rodzin rok 2018	Liczba rodzin rok 2019	Liczba rodzin rok 2020
1	UBÓSTWO	196	175	165	144
2	SIEROCTWO	0	0	0	0
3	BEZDOMNOŚĆ	3	6	3	5

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

	POTRZEBA OCHRONY				
4	MACIERZYŃSTWA	25	18	23	22
5	W TYM: Wielodzietność	22	17	20	19
6	BEZROBOCIE	101	82	68	60
7	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	91	80	83	74
8	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	83	77	77	66
9	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	26	16	16	8
10	W TYM: Rodziny niepełne	15	7	8	6
11	RODZINY WIELODZIETNE	4	1	2	1
12	PRZEMOC W RODZINIE	11	18	6	8
13	POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0	0	0
14	ALKOHOLIZM	25	9	12	13
15	NARKOMANIA	0	0	0	0
16	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	0	2	2	3
17	ZDARZENIE LOSOWE	3	0	2	2
18	SYTUACJA KRYZYSOWA	15	10	22	28
19	KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	6	0

Źródło: dane GOPS Wierzchosławice

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Wierzchosławice pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;
- zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost odsetka osób starszych w populacji gminy,
- dalsze wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
- wysoka liczba rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz utrzymująca się liczba rodzin mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- rozwijanie aktywności obywatelskiej oraz usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2021-2026. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych.

Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach:

OBSZAR PRIORYTETOWY I

*WSPIERANIE RODZIN I OSÓB, PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I UZALEŻNIENIOM
ORAZ ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM*

OBSZAR PRIORYTETOWY II *GODNE I AKTYWNE ŻYCIE OSÓB STARSZYCH I
NIEPEŁNOSPRAWNYCH*

3.13. Wnioski z badań opinii społecznych

Wnioski z badań opinii społecznych zostały opracowane na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Wierzchosławice w miesiącu kwietniu 2021 roku. Ankiety dostępne były w siedzibie Urzędu Gminy Wierzchosławice oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach w formie tradycyjnej, a także na

stronach internetowych Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w wersji elektronicznej. W badaniach ankietowych udział wzięło 96 osób z terenu gminy Wierzchosławice i na ich podstawie wysunięto wnioski.

Badani wskazali, iż największym problemem występującym na terenie Gminy Wierzchosławice jest ubóstwo (40,6%), uzależnienie od alkoholu (39,6 %) oraz problemy wieku podeszłego (36,5%).

Każda z tych dysfunkcji wzajemnie się przenika wpływając na poziom życia osób wymagających pomocy ze strony GOPS. I tak: na poziom ubóstwa wpływa w znacznej mierze uzależnienia (alkohol) (55,2% - odpowiedzi), bezrobocie (52,1% odpowiedzi) oraz choroby (40,6% odpowiedzi). na poziom uzależnienia wg ankietowanych wpływa niezaradność (31,3% odpowiedzi), indywidualne skłonności (24,00% odpowiedzi) oraz bezrobocie (17,7 % odpowiedzi).

Zauważalne są także problemy społeczne dotyczące osoby starsze, szczególnie samotność i izolacja społeczna (39,6% odpowiedzi). Przemoc w rodzinach jest zauważalna przez ponad 20% badanych.

Do głównych działań, które powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych według badanych należy tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy (47,9% odpowiedzi), kontynuowanie programów prac społecznie użytecznych i robót publicznych (28.1% odpowiedzi).

Ankietowani ocenili warunki życia w gminie raczej dobrze (39,6% odpowiedzi) Najliczniejszą grupą wiekową wśród ankietowanych stanowiły osoby w wieku 31-60 lat, 44.8% ankietowanych deklarowało wyższe wykształcenie, 79,2% stanowiły kobiety.

TREŚĆ ANKIETY

1. Jakie problemy w Pana/Pani opinii są najważniejsze na terenie gminy? (maksymalnie 3 odpowiedzi)

** Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.*

- Ubóstwo
- Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa
- Uzależnienie (alkohol)
- Przemoc w rodzinie
- Niepełnosprawność i długotrwała choroba
- Brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców (przestępczość)
- Problemy wieku podeszłego (izolacja społeczna seniorów)
- Złe warunki mieszkaniowe
- Wielodzietność i problemy rodzin niepełnych
- Bezdomność
- Zdarzenie losowe
- Inne:

2. Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny popadania w ubóstwo? (Maksymalnie 3 odpowiedzi)

** Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.*

- Bezrobocie
- Dziedziczenie ubóstwa
- Uzależnienie
- Wielodzietność
- Niepełnosprawność
- Choroby
- Niedostosowanie społeczne
- Rozpad rodziny
- Inne:

3. Jakiego Pana/Pani zdaniem są przyczyny występowania problemu uzależnienia?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Bezrobocie/ utrata pracy
- Niezaradność
- Konflikt rodzinny/ rozpad rodziny
- Indywidualne skłonności do popadania w nałogi
- Łatwa dostępność środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze)
- Inne:

4. Jakiego działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Profilaktyka dzieci i młodzieży/ szeroka oferta zagospodarowania czasu wolnego
- Profilaktyka dorosłych/ kształtowanie świadomości wśród dorosłych
- Pomoc psychologiczno-terapeutyczna
- Pomoc prawna
- Pomoc medyczna
- Pomoc finansowa dla rodzin osób uzależnionych
- Tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia, klubów AA
- Inne:

5. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie gminy?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Tak
- Raczej tak
- Nie
- Raczej nie

6. Z jakimi problemami najczęściej spotykają się osoby starsze?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Mała liczba placówek wspierających osoby starsze
- Samotność i izolacja społeczna
- Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego
- Brak wsparcia ze strony rodziny
- Ubóstwo
- Inne:

7. Jakie problemy najczęściej spotykają osoby niepełnosprawne?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych/ rehabilitacyjnych
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- Izolacja społeczna
- Ubóstwo
- Brak akceptacji i pomocy ze strony rodziny/ środowiska
- Inne:

8. Jakiego działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Rozwój integracji edukacyjnej (szkoły i przedszkola integracyjne)
- Szersza oferta działań integracyjnych dla dorosłych
- Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej specjalistycznej
- Zapewnienie dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną
- Likwidacja barier architektonicznych
- Inne:

9. Czy w Pana/Pani otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Znam takie przypadki
- Nie znam takich przypadków
- Słyszałem o takich przypadkach
- Nie słyszałem o takich przypadkach

10. Na jakie negatywne zjawiska narażone są najczęściej dzieci i młodzież z terenu gminy?

**Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.*

- Zaniedbanie wychowawcze
- Zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena)
- Sieroctwo/ eurosieroctwo
- Sięganie po substancje uzależniające (alkohol, dopalacze, narkotyki)
- Agresja/wulgarność
- Wandalizm, demoralizacja, przestępczość
- Inne:

11. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin wielodzietnych i niepełnych w lokalnej społeczności?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Praca socjalna lub pomoc rodziny wspierającej (np z sąsiedztwa)
- Zwiększenie bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych (żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych)
- Szersza oferta spędzania czasu wolnego dla rodzin
- System ulg w usługach gminnych dla rodzin wielodzietnych
- Wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja.
- Aktywizacja osób bezrobotnych
- Inne:

12. Jakie Pana/Pani zdaniem gmina powinna podjąć działania w celu ograniczenia problemów społecznych?

**Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi.*

- Kontynuować program prac społecznie użytecznych i roboty publiczne
- Monitorować efektywne wykorzystanie środków pieniężnych z pomocy społecznej
- Wspierać organizacje pozarządowe w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem
- Rozwijać jednostki organizacji pomocy społecznej
- Sprawniejsz koordynować działania lokalnych instytucji działających w sferze społecznej
- Pozyskiwać dodatkowe środki finansowe pozabudżetowe
- Profesjonalizować kadry pomocy społecznej
- Tworzyć warunki do powstawania nowych miejsc pracy
- Inne:

13. Jak ocenia Pan/Pani swoje warunki życia w gminie?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Dobrze
- Raczej dobrze
- Przeciętnie
- Raczej źle
- Źle

14. Jak ocenia Pan/Pani zmianę warunków życia w gminie w ciągu ostatnich 5 lat?

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

- Poprawiły się

- Raczej się poprawiły
- Pozostają bez zmian
- Raczej się pogorszyły
- Pogorszyły się

15 .Płeć

- Kobieta
- Mężczyzna

16. Wiek

- do 19 lat
- 20-30 lat
- 31-60
- 60 i więcej

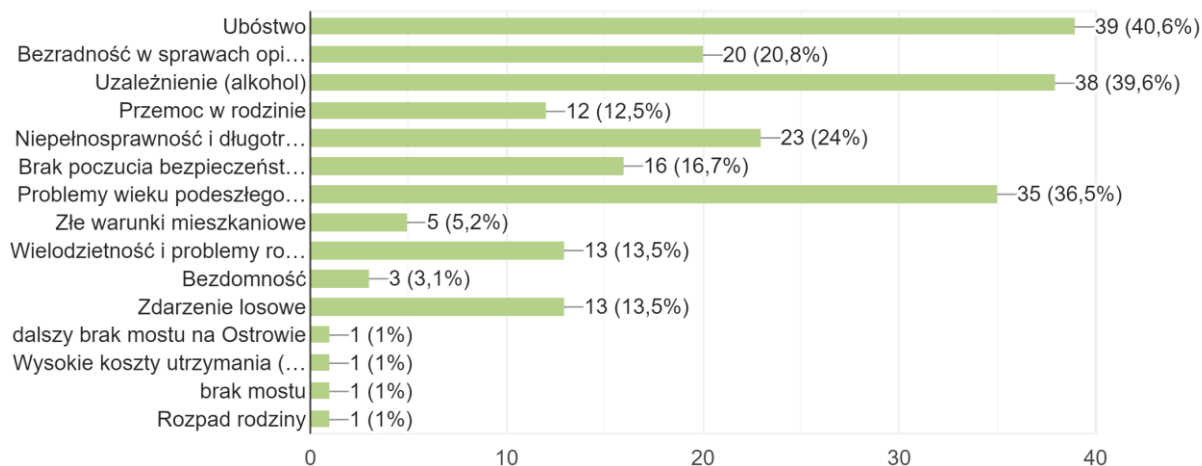
17. Wykształcenie

**Zaznacz tylko jedną odpowiedź.*

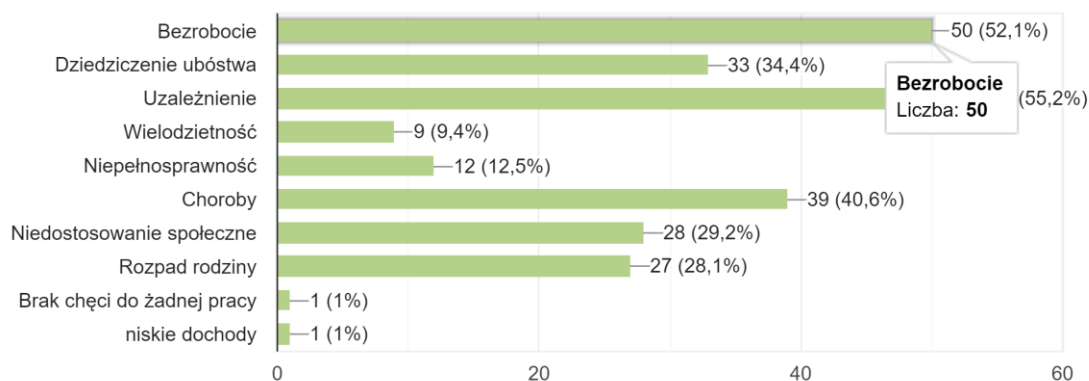
- Podstawowe
- Gimnazjalne
- Zawodowe
- Średnie
- Wyższe

GRAFICZNE PRZEDSTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH

Jakie problemy w Pana/Pani opinii są najważniejsze na terenie gminy? (maksymalnie 3 odpowiedzi)
96 odpowiedzi

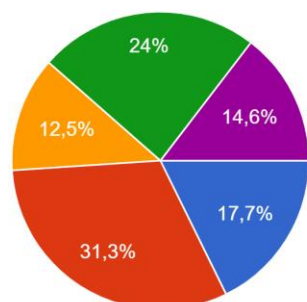

Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny popadania w ubóstwo? Maksymalnie 3 odpowiedzi)
96 odpowiedzi

Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny występowania problemu uzależnienia?

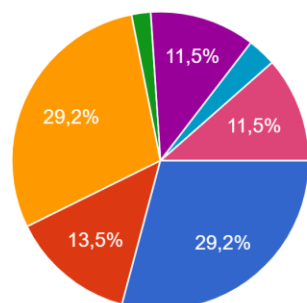
96 odpowiedzi

- Bezrobocie/ utrata pracy
- Niezaradność
- Konflikt rodzinny/ rozpad rodziny
- Indywidualne skłonności do popadania w nałogi
- Łatwa dostępność środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze)

Jakie działania powinny by podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

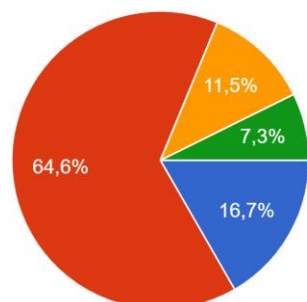
96 odpowiedzi

- Profilaktyka dzieci i młodzieży/ szeroka oferta zagospodarowania czasu wolnego...
- Profilaktyka dorosłych/ kształtowanie świadomości wśród dorosłych
- Pomoc psychologiczno-terapeutyczna
- Pomoc prawna
- Pomoc medyczna
- Pomoc finansowa dla rodzin osób uzależnionych
- Tworzenie warunków do rozwoju klub...

Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie gminy?

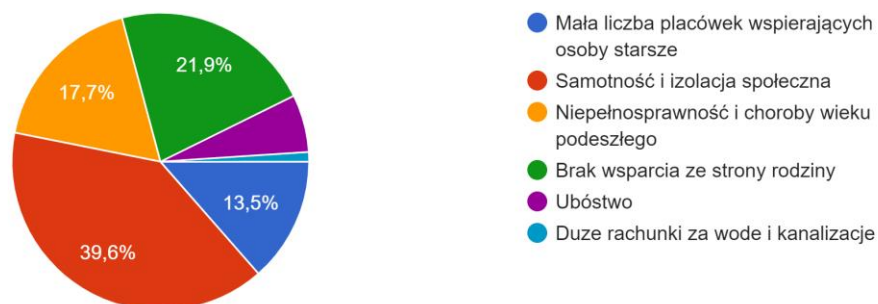
96 odpowiedzi

- Tak
- Raczej tak
- Nie
- Raczej nie

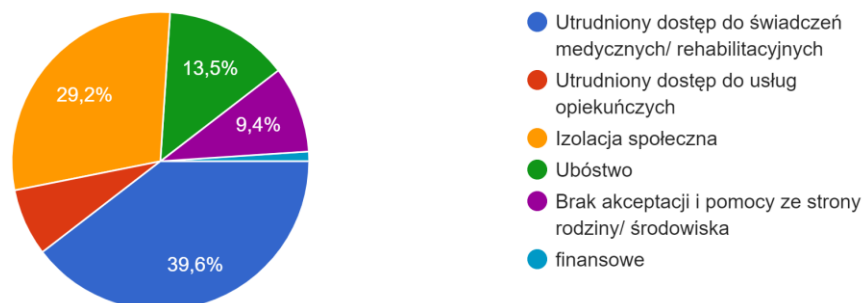
Z jakimi problemami najczęściej spotykają się osoby starsze?

96 odpowiedzi

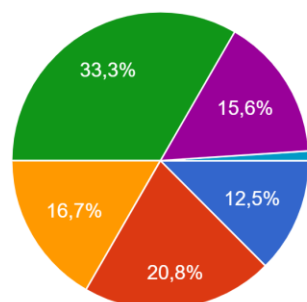
Jakie problemy najczęściej spotykają osoby niepełnosprawne?

96 odpowiedzi

Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

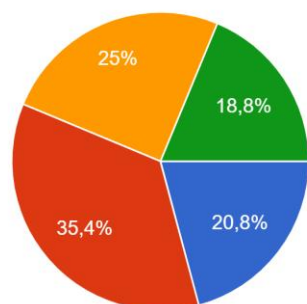
96 odpowiedzi

- Rozwój integracji edukacyjnej (szkoły i przedszkola integracyjne)
- Szersza oferta działań integracyjnych dla dorosłych
- Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej specjalistycznej
- Zapewnienie dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej n...
- Likwidacja barier architektonicznych
- Rozwój kwalifikacji, miejsca pracy np w...

Czy w Pana/Pani otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej?

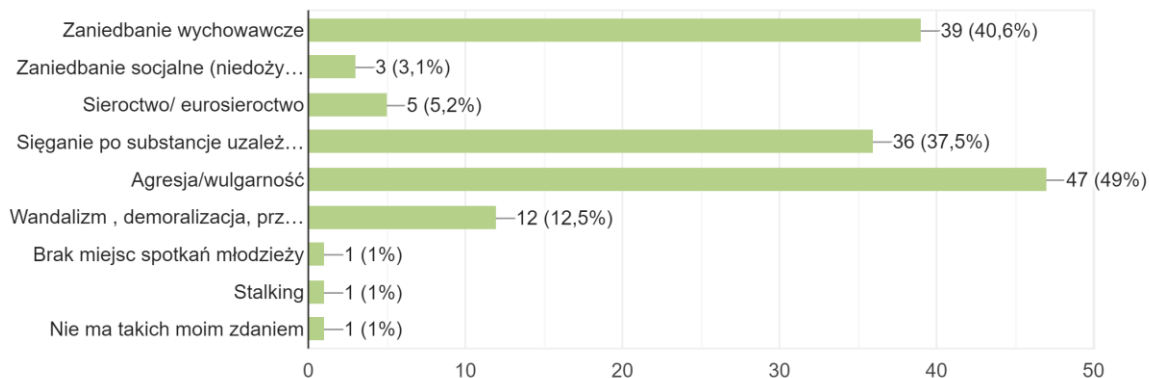
96 odpowiedzi

- Znam takie przypadki
- Nie znam takich przypadków
- Słyszałem o takich przypadkach
- Nie słyszałem o takich przypadkach

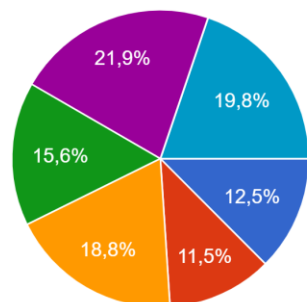
Na jakie negatywne zjawiska narażone są najczęściej dzieci i młodzież z terenu gminy?

96 odpowiedzi

Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin wielodzietnych i niepełnych w lokalnej społeczności?

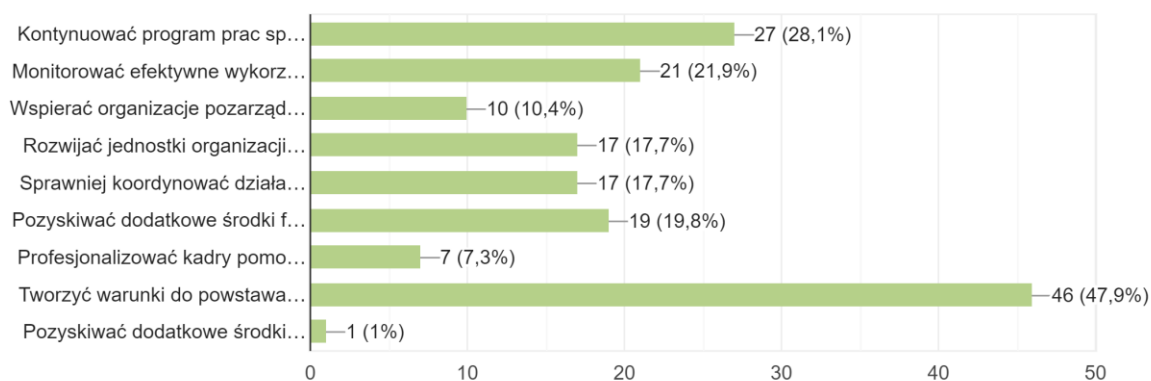
96 odpowiedzi

- Praca socjalna lub pomoc rodziny wspierającej (np z sąsiedztwa)
- Zwiększenie bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych (żłobków , przedszkol...)
- Szersza oferta spędzania czasu wolnego dla rodzin
- System ulg w usługach gminnych dla rodzin wielodzietnych
- Wsparcie, poradnictwo specjalistyczn...
- Aktywizacja osób bezrobotnych

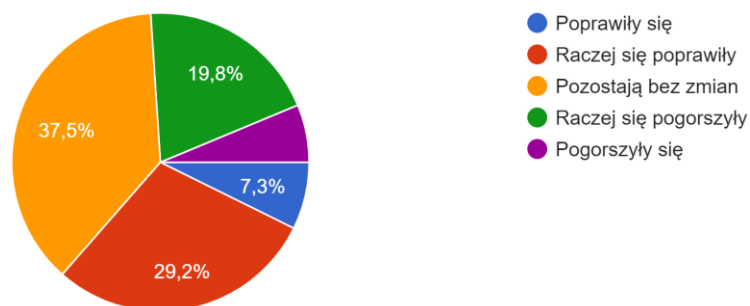
Jakie Pana/Pani zdaniem gmina powinna podjąć działania w celu ograniczenia problemów społecznych?

96 odpowiedzi

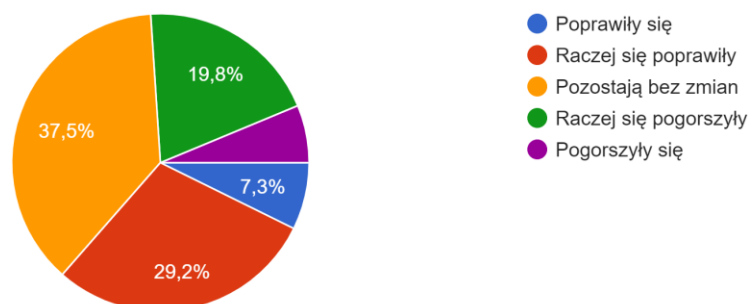
Jak ocenia Pan/Pani zmianę warunków życia w gminie w ciągu ostatnich 5 lat?

96 odpowiedzi

Jak ocenia Pan/Pani zmianę warunków życia w gminie w ciągu ostatnich 5 lat?

96 odpowiedzi

Rozdział IV

Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako narzędzie pomocnicze pozwoli na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w Strategii kierunków działań. Z oczywistych względów posłuży uporządkowaniu informacji mających kluczowe znaczenie dla polityki społecznej gminy Wierzchosławicach.

Zastosowana technika analityczna SWOT oparta została na czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej pogrupowanych w cztery kategorie czynników strategicznych:

- **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- **O (Opportunities) – szanse:** wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje wytypowane obszary priorytetowe :

OBSZAR PRIORYTETOWY I

WSPIERANIE RODZIN I OSÓB, PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I UZALEŻNIENIOM ORAZ ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM

OBSZAR PRIORYTETOWY II

GODNE I AKTYWNE ŻYCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Analiza SWOT dla obszarów priorytetowych

OBSZARY PRIORYTETOWE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie geograficzne gminy – blisko Tarnów, Kraków , autostrada - atrakcyjne położenie turystyczne: lasy, jeziora, rzeki, - dobra infrastruktura edukacyjna, żłobek, przedszkola i szkoły zaspokajają potrzeby opiekuńczo edukacyjne, - dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna, sportowa, - rozwinięta infrastruktura ochrony zdrowia, badania profilaktyczne, - realizacja programów pomocowych współfinansowanych ze środków zewnętrznych, - aktywna działalność GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych, - aktywnie działające ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia i koła gospodyń wiejskich, 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba miejsc pracy - brak wystarczającej infrastruktury turystycznej wykorzystującej potencjał przyrodniczy, - brak infrastruktury socjalnej, mieszkań chronionych, socjalnych - brak specjalnej oferty dla osób niepełnosprawnych, - niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów, - niewystarczająca siatka połączeń komunikacyjnych wewnątrz i na zewnątrz gminy, - brak spółdzielni socjalnej - mała liczba organizacji pozarządowych aktywnych w sferze socjalnej - niedostateczne wsparcie psychologiczne - małe zainteresowanie seniorów w podejmowaniu działań na rzecz własnej

<ul style="list-style-type: none"> - Punkt konsultacyjny zapewniający dostęp do poradnictwa specjalistycznego i terapii uzależnień, - aktywna działalność Klubu "Senior+" oraz Klubu Seniora "Przystań" - zapewnienie rodzinom pomocy w formie asystenta rodziny, - istniejąca sieć infrastruktury rekreacyjnej: place zabaw, boiska, siłownie zewnętrzne, lodowisko 	<ul style="list-style-type: none"> aktywności, - obniżenie samodzielności rodzin w zakresie wsparcia i opieki poprzez osłabienie więzi rodzinnych, - niewystarczające środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej - trudna sytuacja gospodarcza przekładająca się wzrost bezrobocia i na ubożenie społeczeństwa, - nie wystarczająca ilość miejsc do spędzania wolnego czasu dla całych rodzin
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój przedsiębiorczości, - rozwój turystyki i agroturystyki, - wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych, - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych, - współpraca ośrodka pomocy z instytucjami rynku pracy, - edukowanie w zakresie potrzeb i praw osób starszych i niepełnosprawnych, - rozwój oferty spędzania czasu wolnego - zwiększanie świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy w tym cyberprzemocy, - wspieranie działań mających na celu aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym - promowanie zdrowego stylu życia - utworzenie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> - starzejące się społeczeństwo, - brak nowych inwestycji przekładających się na nowe miejsca pracy, -rozbitcie więzi rodzinnych, społecznych, -powiększenie obszaru dysfunkcji rodziny, - wzrost liczby osób uzależnionych i czynników uzależnień, - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów, - izolacja i bierność społeczna, - negatywne nastawienie społeczności lokalnej do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Rozdział V

REALIZACJA STRATEGII

5.1. Misja , cele i kierunki działań

Misją samorządu gminy Wierzchosławice w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026 jest:

Wzmacnianie osób i rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, oraz prognozę terminów realizacji zadań.

OBSZAR PRIORYTETOWY I

WSPIERANIE RODZIN I OSÓB, PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I UZALEŻNIENIOM ORAZ ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM

CELE STRATEGICZNY	CELE	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIAL NY ZA REALIZACJĘ/PA RTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN
Wzmocnienie pozycji rodziny oraz rozwiązań służących harmonijnemu, godnemu i bezpiecznemu funkcjonowaniu rodziny i jednostki w środowisku	Program wsparcia rodziny	Prelekcje i spotkania ze specjalistami	GOPS GKRPA Placówki oświatowe Samorząd gminny	Liczba spotkań i prelekcji	2021 -2026
		Organizacja spotkań autorskich i wykładów, spotkania z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, spektakli, recitali, festiwali, wystaw	GOPS GKRPA Placówki oświatowe Samorząd gminny Biblioteka Publiczna Gminne Centrum Kultury	Liczba spotkań i wykładów	2021 -2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

		Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów	GOPS GKRPA Placówki oświatowe Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	Liczba warsztatów	2021 -2026
		Organizacja czasu wolnego: kolonie, półkolonie, pikniki	GOPS GKRPA Placówki oświatowe Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	Liczba zorganizowanych półkolonii i pikników	2021 -2026
		Zapewnienie miejsc aktywnego wypoczynku	GOPS GKRPA Placówki oświatowe Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	Liczba miejsc aktywnego wypoczynku	2021 -2026
		System ulg i zwolnień dla rodzin wielodzietnych	GOPS GKRPA	Lista instytucji udzielających ulgi i	2021 -2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

			Placówki oświatowe Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	zwolnienia	
	Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym wynikającym z długotrwałego pozostawania bez pracy	Pomoc finansowa i rzeczowa	GOPS PUP Caritas	Liczba osób objętych pomocą finansową i rzeczową	2021 -2026
		Rozpowszechnianie działań i programów aktywizacji zawodowej	GOPS PUP Samorząd gminny	Liczba programów aktywizacji zawodowej	2021 -2026
		Organizacja prac społecznie-użytecznych, robót publicznych i prace interwencyjne	GOPS PUP Samorząd gminny	Liczba osób uczestniczących w pracach społecznie – użytecznych i pracach interwencyjnych	2021 -2026
		Poradnictwo zawodowe	GOPS PUP	Liczba osób objętych	2021 -2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

			Samorząd gminny	poradnictwem zawodowym	
		Współpraca z instytucjami rynku pracy	GOPS PUP Samorząd gminny	Liczba osób współpracujących z instytucjami rynku pracy	2021 -2026
		Zapewnienie dostępu do Klubu Integracji Społecznej , Centrum Integracji Społecznej	GOPS PUP Samorząd gminny	Liczba osób korzystających z KIS i CIS	2021 -2026
	Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji rodziny	Organizacja pomocy materialnej i emocjonalnej w trudnej sytuacji życiowej	GOPS Punkt Wsparcia Samorząd gminny Gminny Punkt Konsultacyjny	Liczba osób objętych pomocą	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

			GKRPA Caritas		
		Wsparcie asystenta rodziny	GOPS	Liczba osób, którym przydzielono asystenta rodziny	2021-2026
		Dostępność placówek wsparcia dziennego	GOPS Służba zdrowia Samorząd gminny	Liczba osób korzystających z placówek wsparcia dziennego	2021-2026
		Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, dofinansowania itd.)	GOPS Placówki oświatowe Samorząd gminny	Liczba osób otrzymujących wsparcie	2021-2026
		Utworzenie mieszkania socjalnego i chronionego	GOPS Samorząd gminny	Liczba mieszkań socjalnych i chronionych	2021-2026
		Warsztaty kompetencji rodzicielskich,	GOPS Samorząd gminny	Liczba osób uczestniczących w	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

		pedagogizacja rodziców	GKRPA Gminne Centrum Kultury Placówki oświatowe	warsztatach	
		Upowszechnianie działań profilaktycznych lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich z wykorzystaniem nowoczesnych technologii	GOPS Samorząd gminny GKRPA Gminne Centrum Kultury Placówki oświatowe	Liczba upowszechnionych działań profilaktycznych	2021-2026
		Wsparcie prawne, psychologiczne i terapeutyczne rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bądź kryzysie	GOPS GKRPA OIK	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologa i prawnika	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

		Wsparcie socjalne rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej	GOPS PCPR PUP	Liczba osób korzystających z pomocy GOPS	2021-2026
	Zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych oraz ich rodzin	Działalność edukacyjna w zakresie diagnozowania i rozwiązywania problemów uzależnienia	GOPS GKRPA Samorząd gminny Gminny Punkt Konsultacyjny	Liczba podjętych działań edukacyjnych	2021-2026
		Współpraca z klubem AA	GOPS GKRPA Samorząd gminny Gminny Punkt Konsultacyjny	Liczba osób skierowanych do GKRPA	2021-2026
		Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkania z	GOPS GKRPA Samorząd gminny Placówki oświatowe Policja	Liczba akcji profilaktycznych	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

		przedstawicielami służb publicznych, szkolenia dla nauczycieli			
		System szkoleń dla służb prowadzących działania przeciwko uzależnieniom	GOPS GKRPA Samorząd gminny Placówki oświatowe Policja	Liczba szkoleń	2021-2026
		Działalność informacyjna w zakresie rodzajów i dostępności środków powodujących uzależnienia	GOPS GKRPA Samorząd gminny Placówki oświatowe Policja	Liczba działań informacyjnych	2021-2026
		Propagowanie kampanii społecznych	GOPS GKRPA	Liczba propagowanych	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

			Samorząd gminny Placówki oświatowe Policja	kampanii społecznych	
		Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego	GOPS GKRPA Samorząd gminny Placówki oświatowe Policja	Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym	2021-2026
		Uświadamianie o niebezpieczeństwie uzależnienia od nowoczesnych technologii i mediów społecznościowych	GOPS GKRPA Samorząd gminny Placówki oświatowe Policja	Liczba spotkań i prelekcji dotyczących uzależnień	2021-2026
	System pomocy osobom dotkniętym przemocą	Inicjowanie powstania grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą	GOPS OIK Zespół Interdyscyplinarne Policja Placówki oświatowe	Liczba utworzonych grup wsparcia	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

		Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych	GOPS Policja Placówki oświatowe Służba zdrowia Służba kuratorska GKRPA	Liczba spotkań grupy roboczej	2021-2026
		Program korekcyjno - edukacyjny dla sprawców przemocy	GOPS OIK Zespół Interdyscyplinarny Policja	Liczba osób uczestniczących w programie dla sprawców	2021-2026
		Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.	GOPS Policja Placówki oświatowe Służba zdrowia Gminne Centrum Kultury	Liczba instytucji udzielających pomoc	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

			GKRPA Zespół Interdyscyplinarny		
		Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	GOPS Policja Placówki oświatowe Służba zdrowia Gminne Centrum Kultury GKRPA Gminny Punkt Konsultacyjny Zespół Interdyscyplinarny	Liczba dostępnych działań profilaktycznych	2021-2026
		Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	GOPS Policja Placówki oświatowe	Liczba osób dotkniętych przemocą rodzinie	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

			<p>Służba zdrowia GKRPA Gminne Centrum Kultury Zespół Interdyscyplinarny</p>		
		<p>Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>GOPS Policja Placówki oświatowe Służba zdrowia Gminne Centrum Kultury GKRPA Samorząd gminny Zespół Interdyscyplinarny</p>	<p>Liczba szkoleń dla podmiotów realizujących działania z zakresu przemocy w rodzinie</p>	<p>2021-2026</p>

OBSZAR PRIORYTETOWY II

GODNE I AKTYWNE ŻYCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CEL STRATEGICZNY	CELE	ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIAL NY ZA REALIZACJĘ/ PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU	TERMIN
Poprawa jakości życia oraz tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych oraz osób niepełnosprawnych	Zapewnienie pełnego uczestnictwa osób starszych i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym	Kontynuacja działalności Klubów seniora	GOPS Samorząd gminny Placówki oświatowe Biblioteka publiczna Służba zdrowia Gminne Centrum Kultury	Liczba uczestników Klubów Seniora	2021 -2026
		Współpraca z stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób	GOPS PFRON Służba zdrowia	Liczba stowarzyszeń działających na rzecz osób starszych	2021 -2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

		starszych i niepełnosprawnych	Samorząd gminny Biblioteka Publiczna		
		Współpraca z lokalnymi Kołami Gospodyń Wiejskich w zakresie wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych	GOPS KGW Placówki oświatowe Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	Liczba działań podjętych w ramach współpracy	2021 -2026
		Współpraca z Dziennym Domem Opieki Medycznej w Wierzchosławicach	GOPS Służba zdrowia Samorząd gminny	Liczba osób skierowanych do Dziennego Domu Opieki Medycznej w Wierzchosławicach	2021 -2026
		Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej	GOPS Powiat tarnowski Samorząd gminny	Liczba powstałych ZAZ	2021 -2026
		Realizacja projektów socjalnych wspierających osoby starsze i	GOPS GKRPA Policja	Liczba osób starszych objętych projektami	2021 -2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

		niepełnosprawne	Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	socjalnymi	
		Zapewnienie dostępu do DPS, ŚDS, WTZ, SOSW, KIS CIS	GOPS Samorząd gminny Służba zdrowia	Liczba osób skierowanych do DPS, ŚDS, WTZ, SOSW, KIS, CIS	2021 -2026
		Dostępność stron internetowych i bazy lokalowej GOPS na potrzeby osób niepełnosprawnych	GOPS Samorząd gminny	Liczba dostępnych stron internetowych i lokali	2021 -2026
		Kontynuowanie działalności grup wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych	GOPS GKRPA Samorząd gminny	Liczba rodziców uczestniczących w grupie wsparcia	2021 -2026
	Rozwój usług socjalnych i opiekuńczych	Utworzenie mieszkania chronionego	GOPS Samorząd gminny	Liczba powstałych mieszkań chronionych	2021 -2026
		Korzystanie z rządowych	GOPS	Liczba osób	2021 -2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

	świadczonych przez instytucje pomocy społecznej , organizacje pozarządowe i inne podmioty	programów wsparcia osób niepełnosprawnych	Samorząd gminny	uczestniczących w programach wsparcia	
		Tworzenie wolontariatu i systemu pomocy sąsiedzkiej	GOPS Placówki oświatowe Samorząd gminny Gminne Centrum Kultury	Liczba wolontariuszy	2021 -2026
		Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych	GOPS	Liczba osób objętych SUO	2021 -2026
	Kształtowanie pozytywnych postaw w społeczności lokalnej wobec integracji osób starszych i osób niepełnosprawnych	Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych	GOPS Placówki oświatowe Samorząd gminny OSP Policja Gminne Centrum Kultury	Liczba kampanii	2021-2026
		Kultywowanie tradycji i pamięci lokalnych	GOPS OSP	Liczba inicjatyw mających na celu	2021-2026

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

		bohaterów	Biblioteka publiczna Placówki oświatowe Gminne Centrum Kultury	kultywowanie pamięci i tradycji	
		Wspieranie akcji charytatywnych na rzecz osób niepełnosprawnych	GOPS Placówki oświatowe Stowarzyszenia OSP Gminne Centrum Kultury KSW	Liczba akcji charytatywnych	2021-2026

Zastosowane skróty:

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Wierzchosławicach,

OSP – Ochotnicze Straże Pożarne ,

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzchosławicach,

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie,

Punkt Wsparcia – Punkt Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w Wierzchosławicach,

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej,

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie

KSW – Koła Gospodyń Wiejskich

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W roku 2021 została opracowana Diagnoza Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice. Na jej podstawie zostały przedstawione rekomendacje działań profilaktycznych jakie powinny zostać podjęte przez poszczególne instytucje zajmujące się działaniami prewencyjnymi. Działania takie zostały wpisane jako cele w I obszarze priorytetowym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Dzięki realizowanym programom profilaktycznym oraz inicjatywom edukacyjnym ze strony środowiska szkolnego wiedza uczniów jest na wysokim poziomie. Takie działanie profilaktyczne wśród uczniów również wpisują się w cele strategii.

Wyniki dotyczące przyczyn sięgania po alkohol wśród dzieci powinny zaalarmować rodziców i opiekunów, aby poświęcali swoim dzieciom więcej uwagi i nie zapominali o odpowiedzialności, jaką za nie ponoszą. W tym celu należy zwiększyć dostępność do poradnictwa specjalistycznego.

Dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków oraz dopalaczy powinna się odbywać między innymi poprzez propagowanie kampanii społecznych. Obecnie w związku z ograniczeniami wynikającymi z pandemii skuteczne mogą okazać się również materiały profilaktyczne takie jak kampanie profilaktyczne w mediach społecznościowych lub telewizji i radiu oraz w formie ulotek, plakatów oraz broszur informacyjnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 35,00% badanych sprzedawców alkoholu stwierdziło, że nigdy nie uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści ustawy *O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*, lub go nie pamięta, dlatego system szkoleń należałoby rozwinąć o działania szkoleniowe dla sprzedawców alkoholu, a punkty sprzedaży napojów alkoholowych warto zaopatrzyć w ulotki profilaktyczne dla kierowców dotyczące trzeźwej jazdy, a także w kompendium odpowiedzialnego sprzedawcy.

W ramach kształtowania postaw asertywnych wobec nałogów należałoby, także organizować akcje prewencyjne prowadzone przez Policję, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.³

Rozdział VI

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

6.1. Ramy finansowe działalności GOPS w Wierzchosławicach.

Ramy finansowe w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określają szacunkowy limit środków, które będą przeznaczone na realizację zadań. Ramy finansowe zawarte w budżecie Gminy Wierzchosławice będą aktualizowane w oparciu o dostępne środki budżetu. Przewiduje się także możliwość pozyskiwanych środków zewnętrznych, jednak możliwość tego rodzaju wsparcia zależy będzie od wielu czynników.

6.2. Analiza wydatków i źródła finansowania

Z analizy wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach wynika, że największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia wychowawcze i świadczenia rodzinne. Wydatki w dziale Rodzina (dział 855) stanowią 87,50% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

ROZDZIAŁ		2020r.	% z budżetu GOPS	Plan na 2021r	% z budżetu GOPS
852	Pomoc społeczna	X	X	X	X
85202	Domy Pomocy społecznej	260 876,00	1,52%	254 000,00	1,57%
85203	Ośrodki	0,00	0,00%	0,00	0.00%

³ Diagnoza Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

	Wsparcia				
85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy	0,00	0,00%	0,00	0,0%
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacana za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	25 338,00	014%	30034,00	0,18%
85214	zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	18 4248,00	1,08%	174502,00	1,08%
85215	Dodatki mieszkaniowe	13 289,00	0,07%	17000,00	0,11%
85216	Zasiłki stałe	30 1147,00	1,76%	336392,00	2,08%
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	55 817,00	0,32%	55808,00	0,35%

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierchosławice
na lata 2021-2026*

85230	Pomoc w zakresie dożywiania	146 869,00	0,86%	98589,00	0,61%
855	Rodzina				
85501	Świadczenia wychowawcze	109 92119,00	64,46%	10043391,00	62,23%
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	314 0601,00	18,42%	3189234,00	19,76%
85504	Wspierania rodziny	619 644,00	3,63%	397127,00	2,46%
85510	Działalność placówek opiekuńczo wychowawczych	32 552,00	0,19%	44100,00	0,27%
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby	23 974,00	0,14%	14312,00	0,095 %

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice
na lata 2021-2026*

	pobierające niektóre świadczenia rodzinne				
--	--	--	--	--	--

Źródło: dane GOPS Wierzchosławice

Wydatki na cele społeczne ogółem, stanowią w budżecie gminy jedną ze znaczniejszych pozycji. Struktura dochodów budżetowych uzależniona jest od polityki państwowej, której zasady i kierunki określają ustawy, jednak samorząd Gminy Wierzchosławice podejmuje szereg działań w celu zapewnienia mieszkańcom pomoc i wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów.

Przewidywane są następujące źródła finansowania Strategii:

- środki własne samorządu
- środki z budżetu państwa
- środki funduszy krajowych
- środki strukturalne Unii Europejskiej

Możliwość uzyskania wsparcia finansowego z zewnątrz zależeć będzie od wielu czynników, m.in od:

- wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków na województwa
- zdolności przygotowania konkretnych projektów dla Gminy Wierzchosławice w sferze społecznej.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.

Prognozy wydatków na realizację założonych przez samorząd celów polityki społecznej w latach 2021-2026, przyjęto wskaźnik 2.5% wzrostu w skali roku uwzględniając ryzyko finansowe, zmiany kryteriów dochodowych, wzrost wydatków i inflację.

Przedstawione poniżej ramy finansowe strategii, obejmują szacunkową wysokość planowanych wydatków na lata 2021-2026.

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Prognoza wydatków finansowych	1 628 663	1 669 379	1 711 113	1 753 890	1 797 737	1 842 680

Rozdział VII

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

7.1. Harmonogram wdrażania strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzchosławice na lata 2021 – 2026 obejmować będzie 5 etapów:

Tabela nr 13

Opis wdrażania i ewaluacji Strategii

Numer etapu	Nazwa etapu	Termin realizacji
ETAP I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Wierzchosławice o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice na lata 2021-2026”.	IV kwartał 2021 roku
ETAP II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią	od IV kwartału 2021 roku do IV kwartału 2026 roku
ETAP III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	na koniec każdego roku w okresie: od IV kwartału 2021 do IV kwartału 2026
ETAP IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy	sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii
ETAP V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2026 rok

7.2. Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE WIERZCHOSŁAWICE NA LATA 2021 – 2026 zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy w Wierzchosławicach, Komisariatu Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja na temat realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Rozdział VIII

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Do prawidłowego funkcjonowania rodziny i osób samotnych, niezbędne jest zapewnienie jak najlepszych warunków socjalno - bytowych. Dlatego należy podejmować działania, aby te warunki spełniać. Osiągnięte to zostanie między innymi dzięki rozwojowi poradnictwa specjalistycznego. Istotnym działaniem na rzecz utrzymania prawidłowo funkcjonującej rodziny i osób samotnych jest również wsparcie finansowe i materialne, pozwalające na wyjście z sytuacji kryzysowej.

Do realizacji tych celów niezbędny jest rozwinięty i szybko reagujący system wsparcia środowiskowego wraz z pomocą terapeutyczną, materialną i socjalną. System wspierania realizować będzie zespół składający się z profesjonalistów.

Cele te będą prawidłowo realizowane, gdy zostanie stworzony sprawnie funkcjonujący system współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc rodzinom i osobom samotnym na terenie gminy Wierzchosławice.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Źródła danych

1. Diagnoza społeczna na terenie Gminy Wierzchosławice. Raport z badań ankietowych.
2. Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchosławicach za rok 2017, 2018, 2019 oraz 2020.
3. MRPiPS-03 - Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach.
4. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 oraz 2020 rok.
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
6. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
7. Sprawozdania z działalności jednostek organizacyjnych funkcjonujących na terenie Gminy Wierzchosławice.
8. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych.
9. Traktat Akcesyjny .
10. Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS).
11. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
12. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL).
13. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (projekt z dnia 19 listopada 2020 r.).
14. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.
15. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność.
16. Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”- dokument ten stanowi aktualizację „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.
17. Diagnoza Problemów Społecznych w Gminie Wierzchosławice

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

TABELE:

Tabela Nr 1 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2017-2020
Tabela Nr 2 Program dożywiania w gminie Wierzchosławice w latach 2017- 2020 roku
Tabela nr 3 Liczba osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej wraz z kosztami
Tabela nr 4 Struktura ludności Gminy Wierzchosławice w podziale na płeć w latach 2017-2020
Tabela Nr 5 Struktura mieszkańców gminy Wierzchosławice ze względu na wiek
Tabela Nr 6 Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Wierzchosławice [2017-2019]
Tabela nr 7 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Wierzchosławice
Tabela nr 8 Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Wierzchosławice
Tabela Nr 9 Stopa bezrobocia : porównanie województwo małopolskie, Polska i powiat tarnowski (2017-2020)
Tabela Nr 10 Stopa bezrobocia : powiat tarnowski (2017-2020)
Tabela Nr 11 Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta
Tabela 12 Powody przyznania pomocy – za lata 2017-2020
Tabela nr 13 Opis wdrażania i ewaluacji Strategii

RYSUNKI:

Rysunek nr 1 Rodziny z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną [2017-2020]
Rysunek Nr 2 Rodziny z dysfunkcją ubóstwa korzystające z pomocy GOPS w Wierzchosławicach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2017-2020)
Rysunek Nr 3 Rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy GOPS w Wierzchosławicach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2017-2020)
Rysunek Nr 4 Rodziny z dysfunkcją długotrwałej choroby korzystające z pomocy GOPS w Wierzchosławicach na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2017-2020)
Rysunek Nr 5 Rodziny z dysfunkcją bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród klientów GOPS w Wierzchosławicach [2017-2020].....
Rysunek nr 6 Rodziny korzystające z powodu ochrony macierzyństwa wśród klientów GOPS w Wierzchosławicach [2017-2020]
Rysunek nr 7 Rodziny z dysfunkcją alkoholizm wśród klientów GOPS w Wierzchosławicach [2017-2020]
Rysunek Nr 8 Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy (2017-2020)